

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
 Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
 Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
 door Kolonel
 G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
 N. V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
 Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

„Het Koloniaal belang is
 een algemeen
 Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
 TE VERMELDEN

Wvd. Vertegenwoordiger in N.-I. Mr. M. J. A. Oostwoud-
 Wijdenes. Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

HET BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
 VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

aanbevelende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (ook Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever
 speelt. Op Brunswick-Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

HOUD: Ind. Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)
 Juni—28 Juli 1928. — Nederland als Koloniale
 Landgenoot, geschetst door den Oud-Gouv.-Gen. Van
 den Burg Stirum. — De Curaçaosche geldmiddelen,
 door W. R. Menkman (slot). — Straatnamen en de
 West-Ind. Koloniën, door Fred. Oudschans Dentz.
 Feuilleton. Herinneringen van een oud-Ind. Offi-
 cer (vervolg). — Van Week tot Week. — Kunst-
 en nijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de
 Bladen: Uit de Europ. Pers. — Oost- en
 West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. —
 Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten
 Afdeelingen: I. Apeldoorn, II. Nijmegen. III.
 Middelburg. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur,
 Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bureau.
 Mutatiestaat van 12 tot 19 October.

DANSINSTITUUT EWY DE CLERCQ

FRANKENSTRAAT 5 :: DEN HAAG



Dagelijks inschrijving voor
 de nieuwe Wintercursussen
 Onderricht in de nieuwste dansen,
 zooals voor dit seizoen vastgesteld
 op het Intern. Congres van Dans-
 leeraren te Parijs (Black-Bottom,
 Heebie-Jeebies, Banana's Slide, New
 Blues, Charleston, English Waltz,
 Wiener Walzer, Tango). 5237
 Prospectus op aanvraag. Tel. 53506.

Indische Tentoonstelling te Arnhem
 (I. T. A.)
 11 Juni—28 Juli 1928.

Zooals reeds gezegd, is voor de voorbereiding
 der West-Indische Afdeeling der Tentoonstel-
 lingscommissie samengesteld. Deze commissie
 bestaat uit de heeren A. S. J. Fernandes, den Haag,
 voorzitter; J. J. Gemmel, Amsterdam, Secretaris;
 E. C. Ma-Ajong, Amsterdam, Penningmeester;
 W. R. Chambers, Directeur van het Bureau
 der Handelsinlichtingen te Amsterdam; W. A.
 van der Meulen, Amsterdam; J. F. E. Einaar, Rotterdam;
 H. J. Liems en A. Th. de Miranda, beiden te
 Amsterdam, terwijl de heer Mr. Dr. C. F. Schoch te
 Amsterdam het Eere-Voorzitterschap der Commis-
 sie op zich heeft willen nemen.

De Commissie vatte reeds met kracht haar taak
 aan en wendde zich dezer dagen met een uitvoerige
 circulaire tot alle vooraanstaande mannen in Suri-
 name en Curaçao om medewerking bij den opbouw
 van haar werk.
 Vooreens werden deze circulaire in Nederland
 verspreid.
 Voor deze opwekking tot steun hoopt de Com-
 missie te bereiken, ook de gebiedsdeelen van Neder-
 land in Zuid-Amerika onder de aandacht van het
 Nederlandsche volk te brengen en er meerdere be-
 wijzen van belangstelling voor op te wekken.
 Het is van belang, dat de heeren van Suriname en
 Curaçao iets in hun bezit hebben, dat dienstig en
 belangrijk kan zijn om te worden geëxposeerd, terwijl
 de Commissie er vast op rekent, dat de bevolking
 van deze beide overzeesche gebiedsdeelen bereid zal

zijn belanggees al datgene af te staan, wat de West-
 Indische afdeeling zal kunnen opkopen.

Dat men daar belang stelt in de Indische tentoon-
 stellingsplannen, mochten wij reeds vaststellen uit
 de sympathie-betuigingen, door ons Tentoonstel-
 lingscomité uit de West ontvangen.

(Wordt vervolgd.)

Ieder, die zich voor onze plannen interesseert,
 kan ons steunen, door mede te werken bij de prop-
 aganda. Vraagt daarvoor onze briefkaarten, platen
 of sluitzegels aan bij de administratie: *Nieuwe
 Plein 52, Arnhem.*

Attentie!

De Contributie voor het lidmaatschap dezer Vereeni-
 ging — f 5.— 's jaars minimum — loopt voor hen die
 zich thans als lid doen inschrijven, tot en met ulto, De-
 cember 1928. Bij toetreding wordt hun dus gratis het
 Koloniaal Weekblad geregeld toegezonden. Aanmelding
 schriftelijk of mondeling bij het Secretariaat, Heul-
 straat 17, Den Haag, of bij de Secretarissen van de Af-
 deelingen.

Zij die reeds lid zijn en daardoor blijk gegeven hebben
 van hunne instemming met doel en streven der Vereeni-
 ging, worden vriendelijk uitgenoodigd ook anderen in
 hun kring tot het lidmaatschap aan te sporen, b.v. door
 toezending, na lezing, van dit nummer, liefst met een
 enkel aanbevelend woord.

Op onze leden in Oost- en West-Indië wordt hiervoor
 in het bijzonder een beroep gedaan.

P. v. d. BRUL — VEENESTRAAT 15 — Den Haag —
 Groote sorteering HEEREN-,
 JONGENS- en KINDERKLEEDING
 Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT
 SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

PASSAGE FOTOHANDEL R. A. LAPPÖHN

DEN HAAG — PASSAGE 41-43
 TELEFOON 16462 5149

TE SCHEVENINGEN - PALACESTRAAT 8

Groote Sorteering
 TROPENCAMERA'S
 tegen billijke prijzen
 en gratis blijvend
 — onderricht —

ONTWIKKELEN en AFDRUKKEN IN
 24 UUR IN PRIMA UITVOERING

ZOEKT U EEN WONING . . . ?

Bezichtig dan eens den

LINNAEUSHOF

met lijn A vanaf het Leidsche Boschje tot
 halte Nieuweweg en U zult verbaasd staan
 over de prachtige Woningen en heerlijke
 ligging. Rustig, goedkoop en gezond wonen.
 Huurprijs: dubb. vrije Bovenhuizen vanaf
 f 650 tot f 800; Benedenhuizen met bel-étage
 f 750 tot f 900. Enkele mooie Winkelhuizen
 met Bovenhuizen vanaf f 1700, inrichting
 naar huurders keuze, R.K. Kerk en scholen
 aanwezig. 5519
 Verder een uitstapje per fiets of lijn H
 vanaf Museumplein naar

TUINDORP RANDWIJCK

Amstelveenscheweg, 100 M. voorbij de Kalf-
 jeslaan, schitterende Heerenhuizen, 6 ka-
 mers, complete badkamer, keuken, kelder
 en groote tuin. Zeer lage belasting. Huur-
 prijs vanaf f 60 per maand. Koopsom vanaf
 f 9000—f 13000. Alsmede enkele mooie Win-
 kelhuizen met Woning, koopsom f 16000.
 Te bevragen bij den Makelaar J. ROZE-
 STRATEN, Vondelstraat 49, Amsterdam,
 Telefoon 22865.

Aanbevolen adres voor OOST EN WEST.

GEBRS. OOMS

Brood-, Beschuit- en Fijne Banketbakkerij
INDIGOSTRAAT 89 h. Rabarberstr.
Den Haag :: Telefoon 36016

Levering van alle soorten
BROOD EN BANKET

van de beste grondstoffen bereid

HET BESTE ADRES

voor al Uw

PARFUMERIEEN EN TOILETARTIKELEN,

is bij:

A. C. KRULLER-PEL

ALLEEN GEVESTIGD

FREDERIK HENDRIKLAAN 258
TELEFOON 54505 :: DEN HAAG

Alles wordt zonder prijsverhoging thuisbezorgd

Aanbevolen Adres voor de
Vereeniging „Oost en West”

VERZENDING NAAR O. EN W.-INDIE, ONDER GARANTIE

TE KOOP aangeboden door:

Fa. J. v. GEMERT & Zn.

Telefoon 35350 - Valkenboschkade 277-279
Telefoon 38447 - Dr. van Welylaan No. 3

VILLA'S gebouwd in aanbouw } Alles eerste klas bouw
nog te bouwen

SEGBROEKPOLDER

Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. van Welylaan

WAALSDORPERWEG

Waaltdorperweg van Voorschoterlaan van Bepwaarderweg van Maudricstraat van Ammerslaan } Prijzen vanaf f 10.000.—

BOUWGROND TE WASSENAAR

A.S.O. AMERIKAANSCH SNEL-OPPERSERIJ

Azaleastr. 126, Den Haag, Tel. 37206

OPPERSERIJ EN ONTVLEKKEN VAN DAMES- OF HEEREN COSTUUMS f 1.25
DEMI WINTERJAS OF DAMESMANTEL f 1.25
VEST f 0.40
PANTALON f 0.50

REPARATIEN ZEER BILJIK

Alle goederen gratis afgehaald en thuisbezorgd

5458 DE DIRECTIE A.S.O. STOOMEN VERVEN

MANUFACTURENMAGAZIJNEN

„DE DE STER”

GOUDENREGEN-PLEIN No. 64 FAHRENHEIT-STRAAT No. 745 bij de Sportlaan

DEN HAAG

Zijn de best gesorteerde en LANGST bestaande ZAKEN in DEZE WIJK

De Indische Familie's, door ons bediend, bevelen ons STEEDS aan -- Zegt U dit niets?

NAAR KANTOOR

Wij leiden U op en zorgen voor plaatsing in goede betrekkingen
Prospectus gratis.

SCHOEVEERS

Stadhouderspl. 3 Noordeinde 13
DEN HAAG DELFT

Nederland als Koloniale Mogendheid,

beschetst door den

Oud-Gouv.-Genl. VAN LIMBURG STIRUM.

Er wordt, na de onwelwillende, soms zelfs bepaald vijandige commentaren, in een deel der Duitsche pers geleverd op de berichten der onlusten op Java en Sumatra, sinds eenigen tijd in die pers een betere toon over Ned.-Indië aangeslagen. De tendentieuze berichtgeving over de toestanden in ons Aziatisch gebied heeft o.m. tegenspraak gevonden van de zijde van Duitschers, die door hun zaken land en volk hebben leeren kennen en gelegenheid hebben gehad ons koloniaal beleid te begripen en te waardeeren. In dagblad en periodiek heeft men in Duitschland in den loop der laatste maanden dan ook meer recht aan Nederland als koloniale mogendheid doen wedervaren. Onze nieuwe gezant te Berlijn, mr. graaf van Limburg Stirum, heeft hiertoe reeds tijdens zijn kort verblijf daar te lande het zijne bijgedragen door voorlichting van journalisten uit kracht van zijn bevoegdheid als oud-gouverneur-generaal van Ned. Indië, en thans heeft hij in de October-afl. van het bekende maandblad voor internationale samenwerking Nord und Süd, uitgegeven door prof. dr. Ludwig Stein, een helder artikel geschreven, getiteld: „Die Niederlande als Kolonialmacht”, waarin hij een tot den dag bijgewerkte schets geeft van hetgeen ons land in het eilandenrijk daarginds tusschen den Indischen en den Stillen Oceaan heeft gewrocht.

In zijn inleiding herinnert schr. aan de belangrijke medewerking, door Duitschers verleend bij de volbrenging van onze koloniale taak, van Rumphius en Junghuhn af tot op dezen tijd toe (Schiffner e.a.). Hij schetst vooral uitvoerig Indië's economische beteekenis en legt er nadruk op, dat Nederland een open-deur-politiek beoefent in de ruimste beteekenis van het woord. „Niet alleen dat er geen differentieele rechten of ook maar beperkingen van de kustvaart onder vreemde vlag bestaan tusschen de voor den handel opengestelde havens, maar buitenlandsch kapitaal en buitenlandsche arbeidskrachten zijn ons welkom. Er is zeker voor meer dan 200 miljoen gulden vreemd kapitaal in Indië belegd”. De verschillende welvaartsbronnen worden door schr. stuk voor stuk besproken en in verband daarmee worden onderwerpen als irrigatie, emigratie e.d. aangeroerd. Terwijl van het sociale leven en zijn moderne ontwikkeling (waarbij de radiotelefonische triumpfen van den jongsten tijd niet vergeten worden) een korte schets wordt gegeven.

Het tweede deel van het artikel is aan Indië's politieke ontwikkeling gewijd, in 't bijzonder aan de periode tijdens en na den oorlog, waarin verschillende staatkundige hervormingen aan de orde zijn gekomen. Hierbij vindt schr. gelegenheid een inzicht in de staatsinrichting en het bestuur van Ned.-Indië te geven.

Nederland's roeping teekent schr. aan het slot van zijn artikel aldus:

„Wij beschouwen het als onze door de Voorzienigheid ons opgelegde taak, de volkeren van den Archipel tot zelfstandigheid op te voeden. De vormen dezer zelfstandigheid kunnen thans nog niet worden bepaald. Men kan zich die als één „dominion” dan wel als verscheidene denken. In jaar op jaar toenemende mate roepen wij dus de inheemsche bevolking op tot medewerking aan het bestuur, aan de rechtspraak, aan hygiënische maatregelen, onderwijs en technische ontwikkeling. Doelbewust wekken wij de in het volk levende kracht, zonder de moeilijkheden te miskennen, die wij ons daarmee op den hals halen, want het spreekt vanzelf dat naar de mate van hoogere ontwikkeling en brederen vooruitgang de wensch naar zelfstandigheid toeneemt. Zou deze wensch niet aan den dag treden, dan zou het merg ontbreken, zonder hetwelk een bloeiend volk niet kan bestaan. De meer scherpzinnigen onder de Indische intellectuelen geven zich er echter rekenschap van dat van staatkundige zelfstandigheid geen sprake kan zijn zoolang het bewijs van economische zelfstandigheid, althans de geschiktheid daarvoor, niet is geleverd. Onze tegenwoordige taak kan dus slechts hierin bestaan: het vertrouwen te vestigen dat wij inderdaad van zins zijn het volk op te voeden, voor te bereiden op zijn autonome taak, zoodat naast de bekwaamheid ook de praktische geschiktheid wordt verworven om in steeds toene-

mende mate zijn eigen zaken te behartigen op wijze welke achting afdwingt.

„Het probleem is dus in de allereerste plaats een probleem van vertrouwen. Bij een overheerscht volk bestaat onvermijdelijk een zeker gevoel van onbehagelijkheid, dat zijn oorzaak vindt in het overheerscht zijn zèlf, terwijl een der pijlers, waarop de kolonisatiemacht vroeger gevestigd was, stilzweigende veronderstelling der overmacht van de blanke, door den wereldoorlog bedenkelijk het wankelen is gebracht.

„Een moderne staatsinrichting voor Indië moet het beginsel ten grondslag hebben dat de inheemsche bevolking en de niet-inheemsche elementen personen en belangen, welke de Indische gemeenschap vormen, gelijk recht op erkenning hebben en dat de taak van Nederland hierin bestaat: juiste verhouding tusschen hen tot stand te brengen. Diegenen, die met de sociale waarde van het Nederlandsch element geen rekening willen houden, zullen bij geen enkele hervorming bevredigd vinden, welke niet de gansche macht in handen der inheemschen legt. Bevrediging van deze extreme vrees kan dan ook nimmer het doel zijn. Naarmate de ontwikkeling der inheemsche bevolking vordert, moet enerzijds haar medewerking aan de regeering erkend worden, terwijl wederzijds Nederland tegenover het buitenland verantwoordelijk voor het nemen van doeltreffende bestuursmaatregelen overeenkomstig de ontwikkeling van de hulpbronnen van het land.

„Onder de jongelingschap van het Oost-Indië heerscht, zoo goed als in de heele wereld, een nationalistische geest. Er is dus een jaarlijks toenemende groep van intellectuelen te verwachten, die medezeggenschap in regeeringszaken opeischen als een recht. Het is noodzakelijk aan dit verlangen zooveel als maar eenigszins mogelijk is tegemoet te komen, daar wij ons niet willen vervreemden van diegenen, die wij als welkome en noodzakelijke medewerkers in het Indische staatswezen kunnen begroeten. De jeugd bereidt er zich op voor, rol in handen te nemen. Daarom moet door regeering en staatkundig beleid aan deze jeugd de overtuiging worden gebracht dat zij metterdaad het medezeggenschapsrecht zal verkrijgen voor zover haar geschiktheid en de verhouding tot Nederland dit gedooft. Naast zijn staatkundige plichten heeft een volk, dat verantwoordelijkheid draagt voor de welvaart van miljoenen medemenschen van andere ras, ook nog den plicht dat zijn zonen en dochteren in de overzeesche gewesten werkzaam zijn, het hunne toe bijdragen om de onontbeerlijke samenwerking met de inheemschen te bevorderen. Veelal wordt deze plicht niet begrepen, en toch over den inheemschen van even grooten invloed op de toekomst als de wijze waarop het ambtelijk bestuur wordt uitgeoefend.

„Helaas is door de jongste onlusten, waarbij obscure inheemsche elementen zich vaak beestachtig hebben uitgeveerd, de verhouding tusschen blank en bruin tijdelijk op betreurenswaardige wijze verstoord. Het waren Nederlanders, die voor het communisme in Indië predikten. Hun invloed was echter betrekkelijk gering. Thans wordt de propaganda van Europa uit voortgezet. Het jongste oproer, dat tot interneering op groote schaal heeft geleid, is georganiseerd geworden, en wel door verren afstand in 't verborgen werkend geslacht dat zich om het welzijn van den Azaat geen bekommert, integendeel hem zonder aarzelen 't verderf stort, indien daarmee slechts het doel der wereldrevolutie, een haarbreed dichterbij kan worden gebracht.

„Gelukkig heeft de regeering van Ned.-Indië evenwicht onder deze tragische omstandigheden geklaard onderscheid te maken tusschen communisten, die niet geduld, en nationalisten, die niet lemmert zullen worden. En overeenkomstig deze verklaring heeft de regeering van Ned.-Indië zich opgedragen.

„Voor Nederland is het ten slotte een groote doening geweest, dat de overweldigende meerderheid der bevolking zich volkomen afwijzend tegenover de communisten en hun leiders gedroeg en de inheemsche bestuursorganen, het leger en de politie met niet hoog genoeg te schatten toewijding getrouw aan hun plicht zijn gebleven.

„Dit versterkt Nederland in zijn vaste voornemen zij aan zij met Indonesië, in vruchtbare harmonische samenwerking verder te gaan.”

(Overgenomen uit de „N. Rott. Cl.”)



DANSINSTITUUT „HENRI”

EX-DANSEUR HOTEL ES INDES

ARCHIMEDESSTRAAT 64 DEN HAAG TEL. 37007

EERSTE KLAS INRICHTING VOOR

Modern Dansonderwijs en Maintienlessen volgens Fransche methode

Medio October, aanvang van de WINTERCURSUSSEN voor ALLE leeftijden

Inschrijving dagelijks van 10-6 en van 7-9 uur.

De Curaçaosche geldmiddelen,

door

W. R. MENKMAN.

(Slot).

De behandeling der Curaçaosche Begrooting 1927 werd in het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer de opbrengst der inkomstenbelasting opvallend gering, opvoering dezer opbrengst wel mogelijk en het aantal aangeslagenen voor verhooging vatbaar geacht. Volgens het oordeel van de leden, zou voorts de belastbaarheid beter geregeld dienen te worden der op Curaçao gevestigde vennootschappen, wier inkomen, voor zoover de dochter-maatschappijen zijn van buitenlandse ondernemingen, door den Curaçaoschen fiscaal practisch niet zou vallen te controleeren.

Op deze laatste opmerking gaf de Memorie van antwoord dit bescheid, dat voor bedoelde vennootschappen de winst-uitkeeringen als inkomsten worden aangemerkt, dat er op Curaçao geen eigen inkomstenbelasting bestaat en dat de commissies van aanslag de vrijheid hebben om, bij klaarblijkelijke ontvankelijkheid door boekhoudkundige machinaties als anderszins, naar een hooger uitdeelings-cijfer aan te slaan dan het gepubliceerde.

Dit antwoord was alleen reeds hierom eigenaardig omdat de op Curaçao gevestigde vennootschappen krachtens de inkomstenbelasting-verordening jaarlijks bij de commissie van aanslag balans winst- en verliesrekening moeten indienen, wat eigen aangifte kan worden aangemerkt. Verder worden de „eenige leden” in het V. V. blijkbaar het op het systeem der vennootschapsbelasting en zoozeer op ontduiking door boekhoudkundige machinaties. Dochter-maatschappijen van buitenlandse ondernemingen worden niet opgevoerd, behoeven althans niet te worden opgericht, de bedoeling dat de dochter-maatschappij voor zelve winst zal maken en de onderlinge vaststelling der prijzen voor leveringen of diensten het maken van winst voor de dochter-onderneming eenvoudig uitsluiten. Dat is een kwestie van aard der bedrijven, als regel practisch buiten het bereik van de fiscus, maar het is niet te ontkennen dat zij om de basis van den opzet te controleeren laat staan te corrigeren. Het zal wel de bedoeling zijn geweest van de opmerking in het V. V., meening uit te spreken, dat de Curaçaosche vennootschappen van tegenwoordig (waarvan voor het belastingjaar 1924/1925 zeven worden aangeslagen; twee naar een inkomen van f 600.— en naar inkomens van resp. f 2600.—, f 3900.—, f 400.—, f 30.000.— en f 150.000.—) voor een instellingen van een ander karakter zijn dan de belasting-wetgever van een twintigtal jaren geleden voor ogen stond en dat daarom ten aanzien van de in Curaçao gevestigde lichamen de inkomstenbelasting-verordening niet meer aan haar plaats beantwoordt.

In het hooger bedoelde V. V. toegevoegde opmerking betreffende de onbeteekenende opbrengst petroleum-raffinaderij-belasting gaf aanleiding de explicatie in de M. v. A. dat het hier slechts een belasting welke ten floel heeft compensatie te geven voor de derving van invoerrecht op lokale consumptie, tengevolge van het in den handel brengen in Curaçao van de producten der raffinaderij op het hoofdeiland. Dit antwoord was komen juist, maar wellicht hadden de leden wie de opmerking in het V. V. afkomstig was willen geven er zich van bewust te zijn dat het petroleum-bedrijf op Curaçao slechts onafhankelijk is aan de gewone inkomstenbelasting niet, zooals de naam der bedoelde belasting zou kunnen doen vermoeden, aan een afzonderlijke belasting als petroleum-raffinaderij. Toen men, veel eerder, in Suriname een bijzondere belasting in de ter compensatie van het derven van invoerrecht op lucifers wegens het in de consumptie brengen van het product eener fabriek te Paramaribo, heeft men die belasting terecht genoemd luciferbelasting en niet lucifers-fabrieksbelasting.

Tegenover belastingen, welke den indruk maken te laag te zijn, staat één heffing welke als te hoog zou kunnen worden aangemerkt, t.w. die van de opbrengst van dit middel wordt in 1928 geraamd op f 375.000.—, waarvan f 300.000.— voor het hoofdeiland, terwijl de VIIIe begroting der begroting van hetzelfde jaar een

totaal aangeeft voor de uitgaven, niet alleen ten behoeve van het loodswezen, maar mede voor den havendienst, de kustverlichting, het seinwezen en den weerkundigen dienst, van f 144.932.—, waarvan f 119.620.— voor het hoofdeiland. Loodsgelden worden derhalve op Curaçao geheven als belasting, en eene waarvan de opbrengst niet onaanzienlijk is in verhouding tot andere middelen (de opbrengst der inkomstenbelasting werd voor 1928 geraamd op f 356.700.—, waarvan f 350.000.— voor het hoofdeiland), wat te meer eigenaardig is, waar binnenkomende en uitvarende schepen in Curaçao wettelijk verplicht zijn van loodsen, en wel van gouvernementen-loodsen, gebruik te maken. Merkwaardig is dat vroeger jaren in de Curaçaosche begrotingen de geraamde opbrengst der loodsgelden onder het hoofd Belastingen werd opgenomen en dat toen dus ook officieel deze zuivere retributie als belasting werd aangemerkt; destijds evenwel was er juist géén overschot, aangezien de tarieven laag waren.

Belangrijke verhoogingen van het tarief der loodsgelden zijn ingevoerd geworden tijdens de tegenwoordige bestuursperiode, als voornaamste uitvloeisel van het zes of zeven jaar geleden onder den vorigen Gouverneur ingestelde onderzoek naar de mogelijkheid om tot versterking der geldmiddelen te geraken. Behalve dat de tarieven werden verhoogd is ook het vroeger bestaande privilege voor de in Curaçao thuis behorende schepen afgeschaft van zonder loods te mogen binnenkomen en uitvaren; de reductie evenwel voor de schepen, welke uitsluitend ruwe olie komen lossen of laden, is gehandhaafd geworden.

Overigens heeft van den economischen opbloei der allerlaatste jaren, althans van het hoofdeiland, de Curaçaosche fiscus natuurlijk geprofiteerd door het van zelf bij het toenemen der welvaart ruimer vloeien der middelen, ook onder lage belasting-tarieven, en bij de ontwerp-begrooting voor 1928 is het Bestuur nu voor den dag gekomen met het voorstel om bepaalde gebiedsdeelen — t.w. de drie Bovenwindsche eilanden — van de voornaamste belastingen eenvoudig vrij te stellen, een maatregel welke tot eigenaardige consequenties zou kunnen leiden. Dat de toestanden op de drie eilanden in kwestie slecht zijn lijdt geen twijfel, maar dat lijkt toch meer een zaak van werkverschaffing en steunverleening in verschillende vormen dan een reden tot vrijstelling van belastingen. De Nederlandsche bevolking dezer drie eilanden (van St. Martin is het Noordelijke gedeelte Fransch) bedraagt nog geen 5000; waarvan voor het belastingjaar 1924/25 154 personen waren aangeslagen in de inkomstenbelasting. Het Bestuur wil door opheffing van belastingen ook geraken tot een vereenvoudiging der administratie op de B.W. eilanden, maar toont in de Memorie van Toelichting op de Begrooting 1928 niet aan, dat de opbrengst der heffingen de perceptiekosten niet meer zou dekken (in 1926 brachten de invoerrechten en de accijns op gedistilleerd op de drie B.W. eilanden tezamen nog ruim f 22.000.— op).

Natuurlijk zou, wanneer voor het geheele gebiedsdeel Curaçao verhoogingen van belastingen werden beraamd, onder de oogen moeten worden gezien het groote verschil in welvaart der vijf eilanden onderling, hoewel het niet logisch zou zijn — en daarop is reeds de aandacht gevestigd naar aanleiding van het verrassende Bestuursvoorstel ten aanzien van de belastingen op de B.W. eilanden — dat van eenzelfde inkomen op het eene eiland wel, op het andere geen inkomstenbelasting, respectievelijk op het eene eiland meer inkomstenbelasting dan op het andere zou moeten worden betaald. Moeilijker is uit der aard de kwestie der invoerrechten op eerste levensbehoeften, gegeven de armoede der lagere volksklassen op de B.W. eilanden. Een oplossing evenwel moet te vinden zijn; de totale waarde van den invoer der drie B.W. eilanden tezamen bedroeg 1925 slechts iets meer dan f 450.000.—.

Over de vraag of in Curaçao versterking der geldmiddelen noodig is kan moeilijk twijfel bestaan, hoewel het eigenaardig aandoet dat ten aanzien van dit gewest in de officieele gedachtenwisselingen nogal eens gesproken wordt van mogelijkheden „binnen de grenzen der beschikbare middelen”. Hangt voor een huisvader de mogelijkheid der vervulling van bepaalde desiderata noodwendig af van de grenzen des inkomens, de uitzetting waarvan hij als regel niet in eigen hand heeft, een



0460

M. A. J. LINNEWEEVER

LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHOEISEL

LEVERANCIER VAN H. M. DE KONINGIN EN Z. K. H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG

OPGERICHT 15 JAN. 1827 TELEFOON 17551

Ons maatwerk in Luxe en Orthopaedische uitvoering is technisch en voetskundig geheel af. Steunzolen en andere dure aanvullende artikelen zijn bij ons schoeisel overbodig.

Jac. Schijff, Tandarts

Stadhoudersplein 102 - Den Haag

Telefoon 33877

SPREEKUR: 5475

6.30-8 en volgens afspraak

De Kleine Opvoedingstehuizen

te Amersfoort, P. Bothlaan 43, onder leiding van Mej. E. J. M. ABERSON, en te Apeldoorn, Jachtlaan 38, onder leiding van Jonkvrouwe L. FEITH, zijn bestemd voor

KINDEREN UIT INTELLECTUEELE KRINGEN,

die buiten de ouderlijke zorgen moeten worden opgevoed. Huiselijke, beschaafde omgeving, groote eenvoud, gezonde huizen, goede voeding, zorgvuldige behandeling Inlichtingen bij bovengenoemde Dames en bij

Het Bestuur:

J. C. HIETINK, Gedelegeerde v. d. Studiecommissie v. O. en W., v.-d.-Heimstraat 33, Den Haag, wnd. Voorzitter.

Mej. M. KAARS SYPESTEIJN, Fr.-van-Mierstraat 136 I, Amsterdam, Secretaresse.

H. A. G. ELINK SCHUURMAN, Accountant, Keizersgracht 574, Amsterdam, Penningmeester.

Mr. F. A. G. VAN WALSEM, Zeist, Onder-Voorz.

Mej. J. C. BLANKERT, R. O. G., Zeist.

Correspondente voor Indië:

Mevr. F. VAN HOUWENINGE—Blaauw, per adres

Agentschap B. P. M., Semarang.

Je Motormerk.
vraagt
Geïllustreerde prijs-courant
HOLLAND MOTOR & RIJWIEL COMP.
WITTE DE WITHSTRAAT 68
's-GRAVENHAGE TEL. 36467

5137

J. C. HARING WATERREUS

KOLONIALE WAREN SPECIALITEIT IN
COMESTIBLES OUDE BORDEAUX-EN
FIJNE VLEESCHWAREN PORTWIJNEN

HOFLEVERANCIER

SYMONSZSTRAAT 15, h. Corn. Jolstraat

TELEFOON 50325 :: SCHEVENINGEN

AANBEVOLEN ADRES VOOR „OOST EN WEST”

Voor aangen. tijdpassering van oud en jong, naar

KLAASSEN'S SPECIAALMAGAZIJN VAN FEESTARTIKELEN

PRINSESTRAAT No. 4
DEN HAAG :: TELEFOON 13324

Grootste keuze Kinder- en Gezelschap-
spelen, Dam-, Schaak-, Domino-, Trictrac-,
Sjoelbak-, Roulette- en Kaartspelen,
Puzzles, Bouwprenten en Fröbelartikelen,
Teeken- en Kleurboeken.

POSTZEGELVEILINGEN

TE 's-GRAVENHAGE :: Geïllustreerde
Veilingcatalogus wordt op aanvraag gratis
en franco toegezonden door den Auctionaris

J. K. RIETDIJK DEN HAAG, L. Poten 15a
— Telefoon 17020 —

P. VAN 'T RIET EN ZOON

OBRECHTSTRAAT 177 :: DEN HAAG
TELEFOON 33990* Twee Lijnen

*De Vleeschhouwer van
het allerbeste*

SPECIAAL FIJN KALFSVLEESCH
OPGERICHT Ao. 1896

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56 — Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde
(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en
West” en Repatrieerenden - Tel. 34485

Meubileerinrichting

W. VELDWIJK

Binnenhuisarchitect

450 Fahrenheitstraat 450

Telefoon 35513 :: Den Haag

Artistieke Woninginrichtingen

Vóór ge Uw huis inricht,
Vraagt eerst opgave bij ons

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op DUINZICHT aan de RUYCHROCK- en VAN-NIJENRODESTRATEN bij den Waalsdorperweg, op vrijen grond (zandgrond), in prijzen van f 12.000.— en f 18.500.—. Verstrekt desverl. ook Hypotheek. Bouw volgens ontwerp van de architecten VERSCHOOR en VAN DER WEELE, en te huur Winkelhuizen en Bovenhuizen aan de Verlengde Oostduinlaan. Inlichtingen: Directieket Ruychrockstraat en Ieplaan 201. Den Haag, Telefoon 15167 en 33227. 5391

volksgemeenschap maakt, door middel harer daartoe aangewezen organen, allereerst uit wat noodig is en regelt de heffingen in verband met de behoeften. Van de grenzen der beschikbare middelen kan slechts sprake zijn, wanneer de grenzen van de draagkracht der bevolking bereikt zijn en tot dat punt is men in Curaçao in het algemeen nog niet genaderd.

Ook gaat het in Curaçao lang niet uitsluitend om desiderata, doch maar al te vaak om urgente behoeften en om de eischen der billijkheid.

Er moege aan worden herinnerd dat de Curaçaosche begroting nog steeds sluitend worden gemaakt met behulp van bijdragen uit s Rijks schatkist tot versterking der Curaçaosche middelen, een toestand welke een zeker deel der Curaçaosche bevolking wel gaarne zou zien verdwijnen; of deze wensch echter hier te lande wordt gedeeld is de vraag, daar een sluitende begroting niet meer in Nederland bij de wet zou behoeven te worden vastgesteld.

De Curaçaosche ambtenaren hebben recht op een behoorlijke bezoldiging en daaraan ontbreekt nog wel het een en ander; ook is het weinig bevredigend dat die ambtenaren afhankelijk zijn van het al dan niet bestedigen van tot wederopzegging toe verleende duurtebijslagen, waar wij toch niet meer leven in een crisistijd.

De reorganisatie der Politie, een dringende eisch der noodzakelijkheid⁴⁾, zal snel tot uitvoering moeten worden gebracht en gelukkig geeft de Curaçaosche correspondentie in het avondblad der Nieuwe Rotterd. Courant, dd. 3 Sept. j.l., hoop, dat ten aanzien van het Bestuursvoorstel ter zake een compromis mogelijk zal blijken om tegemoet te komen aan de bezwaren welke dat voorstel, wegens het militaire karakter der nieuwe politie, voor den Kolonialen Raad onaannemelijk maakten; de kosten echter zullen, wanneer enkele voortteeken niet bedriegen, wel niet meevallen.

En dan de verdere doorvoering der gelijkstelling van het bijzondere met het openbare onderwijs, waarover bij de behandeling der Curaçaosche begroting van 1927 zooveel te doen is geweest, in de Staten-Generaal en in de Pers. Aan den eenen kant de redeneering dat thans reeds meer wordt vergoed dan de onderwijs gevende religieuzen aan de R. K. Missie kosten en dat het meerdere aan de kassen der congregaties ten goede komt, aan den anderen kant — en niet alleen van R. K. zijde — het verweer dat het hier niet gaat om levensonderhoud, maar om bezoldiging en dat het niet aangaat rekening te houden met de besteding van hetgeen meer wordt verdiend dan voor levensonderhoud noodig is, niet bij ambtenaren en evenmin bij anderen, wier diensten aan de gemeenschap uit de openbare kas worden gehonoreerd.

Intusschen is blijkens een onlangs gepubliceerd schrijven van den Apostolischen Vicaris aan den Gouverneur voor het oogenblik aan de orde de vergoeding voor leermiddelen, schoolgebouwen, etc., uitrustingskosten en passages, verloven en pensioenen en waar de Minister van Koloniën zich principieel bereid heeft verklaard tot verdere doorvoering der financieele gelijkstelling van O.O. en B.O. mede te werken, is te verwachten dat ook het onderwijs hoogere eischen aan de Curaçaosche geldmiddelen zal gaan stellen.

Wat er overigens in Curaçao nog te doen valt op het gebied van administratieve verbeteringen, werken van openbaar nut en sociale voorzorgen is zeer veel; men denke aan hetgeen in het Koloniaal Weekblad van 18 November 1926 en volgende nummers en in de Amigoe di Curaçao van 15 Januari e.v. werd besproken en aan de sedert door den correspondent der Nieuwe Rotterdamsche Courant geslaakte noodkreten over het débacle en den toestand van verval en afbraak. Wil men een urgentie-plan maken, dan kan er wel een worden samengesteld van een hooger peil dan dat waarop vernieuwing van douanegebouw en postkantoor voorkomen.

In een zoo snel mogelijk tempo en in de meest gewenschte volgorde zullen in Curaçao een reeks van maatregelen moeten worden genomen, waarvan de noodzakelijkheid of uit den tegenwoordigen economischen toestand van het gewest voortvloeit, dan wel daardoor meer aan het licht is gekomen

⁴⁾ Zie o.a. mijn artikel in „Het Vaderland” van 6/8 Juli d. j. en thans weder de Curaçaosche correspondentie in het avondblad der Nieuwe Rotterdamsche Courant dd. 15 September.

en waarvan de uitvoering door dezelfde economische toestanden wordt vergemakkelijkt.

Men vergeete daarbij niet dat Nederland in Curaçao aan den weg tinnert en vooral de haven op het hoofdeiland hoe langer hoe meer een punt wordt van internationale beteekenis, waar jaarlijks duizenden vreemdelingen zich een oordeel vormen over ons koloniaal beleid.

En wat de inheemschen betreft, nog spreekt de overgrote meerderheid der bevolking, voor zoover waarneembaar ten minste, over dat beleid niet meer de, maar de intellectuele minderheid doet dat zeer veel te meer en in den laatsten tijd openlijk. In afkeurenden zin en in krasse bewoordingen.

Het vertrouwen dier minderheid te winnen en haar te overtuigen zoewel van de bekwaamheid als van den goeden trouw van het Nederlandsche beleid, ook wanneer de inzichten uiteenloopen aangaande wenschelijkheid of noodzakelijkheid der te volgen koers, lijkt voor het oogenblik wel van uitnemend belang.

Daar de begrotings-wetgeving in het gewest zelf haar uitgangspunt heeft, valt te vreezen dat, kom er geen kentering in de tegenwoordige stemming, verhooging van den belastingdruk niet dan langzaam en met moeite te verkrijgen zal zijn; het moet dan ook nuttig worden geacht dat zoo spoedig mogelijk bekend worde hoe men hier te lande en daarginds over de mogelijkheid denkt van opvoering der inkomsten en van de middelen welke daartoe ter hand zullen moeten worden genomen tot dekking van te verwachten hoogere uitgaven.

Naschrift.

Op blz. 4, 3e kolom, laatste alinea van het nummer van 13 dezer schreef ik over wederuitvoer zonder restitutie van rechten, hetgeen zijn moet wederuitvoer zonder afschrijving van accijns.

Nadere vergelijking van cijfers leerde mij verder, dat de bedoelde wederuitvoer zeer waarschijnlijk in de statistieken als doorvoer wordt aangemerkt en derhalve voor de berekening van de binnenlandsche consumptie niet in mindering komt van de uitgevoerde hoeveelheden.

W. R. M.

Straatnamen en de West-Ind. Koloniën,

door

FRED. OUDSCHANS DENTZ.

In het verslag van de vergadering van groep Nederland van het A.N.V., opgenomen in Neerlandia van October, wordt er gewag van gemaakt, dat bij de rondvraag nog ter sprake werd gebracht, o.a. het benoemen van straten naar voorttrekkers van den Nederlandschen Stam.

Deze mededeeling is in zooverre onvolledig, omdat ik, die deze vraag ter sprake bracht, niet op voorttrekkers alleen heb gewezen, maar in het algemeen de aandacht vroeg van de vergadering, naar het noemen van straten naar mannen beroemd in onze koloniale geschiedenis en naar rivieren, plaatsen enz. in de West-Indische koloniën. Naar voorttrekkers van den Nederlandschen Stam zijn er vele straten genoemd en Nederlandsch-Indië is voorzeker niet vergeten in ons land.

Maar wat herinnert ons aan de West-Indische koloniën, Suriname en Curaçao? Ik gebruik maar het woord koloniën, dat familiaar en gemakkelijk is, in plaats van gebiedsdeelen.

Kort na mijn komst in Europa, zond ik uit Engeland een brief aan den Burgemeester van Amsterdam (op 19 April 1926), waarin ik, naar aanleiding van een sympathiek artikel van den heer L. Nooter in het Handelsblad van 14 April, Ochtendblad No. 2, getiteld „In het verre Westen”, de aandacht vroeg van den burgervader te Amsterdam voor het benoemen van straten in Nederlands hoofdstad naar plaatsen en rivieren, gouverneurs enz. in Suriname, aangezien Amsterdam en Suriname name nauw aan elkaar verbonden zijn geweest in voorbijgegangene eeuwen. Zulks kan niet anders dan den band versterken met ons overzeesche bezit. Ik noemde in dien brief verschillende namen. Men hoeft heusch niet verlegen te zijn om namen te vinden. Hoeveel belangrijke rivieren zijn er niet waaraan wetenschappelijke tochten zijn ondernomen in de laatste kwarteeuw? Hoeveel Gouverneurs die een belangrijke rol hebben vervuld in dat gewest? Hoeveel pioniers, aan wien wij niet weinig verplicht zijn? En wat weet het Nederlandsch publiek van al

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

namen? Zoo goed als niets. Inplaats van weigende planten- en vruchten- en groenten- en dergelijke, kan opvoedend werk worden richt door de aardrijkskunde en de geschiedenis brengen onder de bevolking.

West-Indische Maalddienst Maatschappij gaf voorbeeld door haar schepen op West-Indische noemen Crynsen, Stuyvesant en van Rensselaer, en thans de Kon. Holl. Stoombootmaatschappij door den naam Cottica te kiezen.

Suriname, dat de Zeeuwsche vlootvoogd Abraham Crynssen op 27 Febr. 1667 veroverde op de rivier de Surinam, had tot 1917 nog geen straat naar de pionier-voortrekker genoemd. In dat jaar de herdenking plaats van het 250-jarig bezit, nam ik, in Nederland zijnde, een werkzaam deel nam. Met den gep. Kapit. t. Zee F. E. baron van Rensselaer heb ik toen een adres gericht aan den Gouverneur van Suriname, om te verzoeken, naar den naam van die kolonie in dat herdenkingsjaar straat te noemen en gelukkig, gouverneur Staal heeft zich daartoe toen onmiddellijk bereid verklaard. Daar is nu in Paramaribo een Abraham Crynssenlaan, naar den ingang van het historische Zeelandia, hetwelk hij dien naam gaf.

Suriname zijn meer leden van het Algemeen Ned. Verbond die dezelfde wenschen hebben als ik en de afdeling Amsterdam van het Verbond heeft zich reeds in 1926 tot het gemeentebestuur gewend om hetzelfde verzoek. Mogen wij zeggen met succes?

Suriname ik het volgende stukje las in het Surinaamsch nieuwsblad „De Surinamer”, ben ik gaan kijken in de stratenboekjes van Amsterdam en Den Haag.

„Suriname in Amsterdam.

onzer trouwe lezers, trots op zijn Amsterdamsche Maatschappij, zond ons dezer dagen een aflevering van het „Amsterdamsch Stratenboekje” voor 1927, waarin de straten en pleinen van Amsterdam, alfabetisch gerangschikt, zijn te vinden. Aanleiding tot de toezending was het feit, dat in Amsterdam een Surinamestraat en een Paramaribostraat komen.

vermoedend nog meer vreemde vondsten te doen, lazen wij de naamlijsten van het begin tot het eind door. Bizarde spannende lectuur is dit niet, maar de moeite werd toch betrekkelijk genomen.

Wij vonden er n.l. nog meer namen uit Suriname en Paramaribo bekend zijn. Uit beide kan wel blijken, dat Suriname en Amsterdam zeer nauwe relaties hebben gehad gedurende vele jaren. De namen, die aan Suriname herinneren, zijn: Corantijnstraat, Crijnsenstraat, Marowijnstraat, Nickeriestraat, Paramariboplein, Paramaribostraat, Surinamekade, Surinameplein, Surinamestraat.

Verder vonden wij de volgende namen, die ook in Paramaribo worden aangetroffen: Gravenhage, Koningstraat, Joden Breestraat, Kromme Hoogsteeg (bij ons Kromme Elleboogstraat), Molenpad en Oranjestraat.

Dan zijn er nog andere, z.a. de Keizersgracht, die aansluit aan de Keizerstraat, maar de bovenstaande doen zien, dat Amsterdam en Suriname nauwe aanraking met elkander hebben gehad en dat Amsterdammers toch een zekere mate van belangstelling hebben voor ons land.”

Behier de uitslag van mijn telling: In Amsterdam bezitten wij 10 straten (pleinen) naar Suriname genoemd, en 2 naar Curaçao. Zij zijn: Corantijnstraat, Crijnsenstraat, Marowijnstraat, Nickeriestraat, Nepheustraet, Paramariboplein en -straat, Surinamekade, -plein en -straat. Dan Aruba- en Bonairestraat. De West-Indische Compagnie neemt deel met de namen Hud- Renselaer en Stuyvesant.

Den Haag. Daar hebben we een Paramaribo- en een Surinamestraat. Verder een Stuyvesant-, Usselinck-, Moucheron- en Renselaerstraat. Het hoogst is klein. Amsterdam staat aan den top. Namen uit de geschiedenis van Zuid-Afrika in Amsterdam 32 en in Den Haag 42 namen koos, heb ik toe. Niemand meer dan ik, voor wien die namen leven in de herinnering van mijn verblijf in Suriname en tevens aan den strijd, waaraan ik deel nam; maar de geestdrift, die onze vaders en ons omringelde om op een tijdstip van groote beroering en verandering voor een heldenvolk, waarbij zooveel voortrekkers voorkamen, mannen die ons in verandering brengen naar hen tal van straten te noe-

men, ja zelfs geheele wijken, ook zelfs bergen en rivieren en slagen, waar geschiedenis werd gemaakt, nu 25 jaren geleden, die geestdrift heeft hen blijkbaar nimmer bezielt voor onze West-Indische koloniën.

Het is jammer, dat de vroedschap van Den Haag niet is ingegaan op de bezwaren, welke werden geopperd tegen de nietszeggende groenten en vruchtennamen, die wij eerlang te lezen zullen krijgen, terwijl andere namen ons zullen opvoeden in de kennis van koloniale geschiedenis en aardrijkskunde.

Curaçao is al heel slecht bedeed. Waar zijn de namen van Saba, Curaçao, St. Martin, St. Eustatius? De doorsnee Nederlander kent ze amper.

Waar zijn de namen van een van Aerssen van Sommelsdijck, Mauritius, van Sypesteyn, Kappler (de stichter van een plaats: Albina). Waar die van de rivieren Saramacca, Gonini, Cottica, Commewijne, Coppename, Tapanahony? Waar die van pioniers als Eilerts de Haan, Kreemer en zooveel anderen die ik maar niet allen opnoem?

Moge dan deze opwekking in het veel gelezen Koloniaal Weekblad bezielen tot uitvoering van een daad, waarop wij inwoners, belangstellenden en vrienden van de West-Indische koloniën wachten. En niet alleen in Den Haag, maar in heel Nederland. De afdelingen van Oost en West kunnen daartoe medehelpen.

En voorlichting in de keuze, indien noodig, is er zeker genoeg te krijgen.

En dat men dan tevens op de straatbordjes de ambten en jaartallen plaatse tot onderricht, evenals ik zulks in Parijs zag en tot mijn vreugde in de omstreken van Haarlem waarnam.

Van Week tot Week.

Dinsdag 11 tot Maandag 17 October.

De Postduif op den terugtocht. Luitenant Koppen is Maandag 17 dezer van Batavia vertrokken, met medewerking van een veel grooter mail dan hem werd medegegeven bij het vertrek uit Amsterdam. Op denzelfden dag bereikte het vliegtuig Singapore. Den 18en is de étape Singapore—Bangkok afgelegd. Het vertrek uit deze plaats ondervindt vertraging door lichte beschadiging van het vliegtuig.

Opening van den Volksraad. De najaarszittingen van den Volksraad zijn geopend Dinsdag 18 Oct. In deze zittingen wordt o.a. aan de orde gesteld de voorgestelde wijziging van de Indische Staatsregeling, die in zoo buitengewoon hooge mate de belangstelling trekt in Indië en hier te lande. (Wijziging in de samenstelling van den Volksraad).

Koloniale Radio-Prijsvraag. De A. N. R. O. schrijft ten behoeve van zijn ingeschreven luisteraars een Koloniale Radio-Prijsvraag uit. (Zie „De Aetherbode” van 16 Oct.). Men wenscht een geschreven of getikt (het papier aan één zijde te gebruiken) antwoord op de vraag:

„Welke episode uit onze Koloniale Geschiedenis acht ge uit een cultureel oogpunt van het grootste belang?”

De manuscripten mogen niet langer zijn dan 2000—2500 woorden en moeten in het bezit zijn van de redactie van „De Aetherbode” uiterlijk 18 November a.s. Zij moeten worden ingezonden onder enveloppe met motto en opschrift „Koloniale Radio-Prijsvraag”.

Voor het bekroonde artikel wordt een prijs beschikbaar gesteld van vijf en twintig gulden. Het zal voor de microfoon worden voorgelezen op 25 November door den A. N. R. O. te Hilversum. Het artikel zal daarna worden afgedrukt in het „Koloniaal Bijblad” van een onzer Nederlandsche dagbladen, waarvan de naam later zal worden vermeld.

De toekenning van een prijs sluit niet in, dat de bekroonde niet meer aan nog andere uit te schrijven prijsvragen kan deelnemen. Correspondentie over den uitslag der prijsvragen kan niet worden gevoerd.

D. J. de Boer †. Te Deventer is overleden, 37 jaar oud, de heer D. J. de Boer, rijkslandbouwconsulent in Nederl.-Indië, met verlof hier te lande.

Intreerede Prof. Mohr. Op Maandag 24 Oct. des namiddags om 2 uur zal Prof. Dr. E. C. Jul. Mohr in het groot-auditorium der Rijksuniversiteit te Amsterdam spreken over „De geschiedenis van de West-Indische koloniën”.



Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1^o. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2^o. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„.... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„.... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd”.

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

C. J. L. VERMEULEN'S VERGROOTINGEN

NAAR OUDE FOTO'S
EERSTE KLAS UITVOERING
ZEER BILLIJKE PRIJZEN
ZEER VELE RELATIEN IN INDIE



TOUSSAINTKADE 20
DEN HAAG

HOTEL - RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“,
Bankapl. 2, Den Haag, Tel.
54148. Centr. verw. Warm-
& koud water op de logeerk.

Hotel Rest. „DUINOORD“
Sweelinckplein
Spec. bezocht d. Ind. Fam.
5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR

Hotel „Promenade“, Oude
Schev. weg 21, Tel. 50454
Prachtige ligging.
Matige prijzen. 5035

PENSION DAMES STRIKWERDA
JOHAN VAN OLDENBARNEVELDLAAN 76, hoek
Frankenslag, bij Scheveningscheweg en -Boschjes.
Tramlijnen 1, 8, 14. :: Tel. 50949.

HILVERSUM

Pension „PATRIA“ Lindenheuvel 2
Telefoon 2198
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
Aanbevelend, N. J. VAN RANGELROOY

ROTTERDAM

HUIZE „RUSTOORD“ 5422
RUSTHUIS voor Hulpbehoevenden, Herstellenden, en
Ouden van Dagen, Zuster D. KERSLOOT, (Ged. Verpleegst.)
ESSCHENLAAN 86 - ROTTERDAM - TELEFOON 51858

Voor het bereiden van een
goede rijsttafel is

„De Indische Rijsttafel“

Recepten van een Indisch Kokki

onmisbaar.

Voor Nederland bewerkt
door FR. BLOM, Schrijver
van „Moderne Kookkunst“.
Verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
N.V. Drukk. Ten Hagen,
Nobelstraat 20, Den Haag.

RUIM 200 RECEPTEN.
PRIJS f 1.—. Toezending
franco per post na ont-
vangst van het bedrag
(Postgiro 17260)

WEIMARSTRAAT 119 (tuss. Regentessepl. en Beeklaan)

MANUFACTUREN, LINGERIEEN, KOUSEN,
SOKKEN, ENZ. - BABY-ARTIKELEN

HET VERTROUWDE ADRES VOOR REPATRIEERENDEN

Aanbevelend, L. A. KWANTEN

siteit te Utrecht zijn ambt aanvaarden als bij-
zonder hoogleeraar vanwege het Fonds ten
behoefte van Indologische Studiën aan ge-
noemde universiteit in de tropische staathuis-
houdkunde, in het bijzonder voor het geven
van onderwijs in de kennis van den bodem van
Nederlandsch-Indië.

Burgemeester van Batavia. Batavia, 14 Oct.
(Aneta).¹⁾ De heer J. E. Dambrink, burge-
meester van Makassar, is benoemd tot burge-
meester van Batavia, gedurende den tijd, dat
mr. Meijroos met verlof is.

Opbrengst radio-verbinding met Ned.-Indië. Het
radio-verkeer Nederland—Nederlandsch-Indië
(rechtstreeks en via Amerika) bracht op,
voor zooveel het aan Nederland toekomende
aandeel betreft, over het 3e kwartaal van 1927
rond f 291.000, tegen rond f 193.750 over het-
zelfde kwartaal in 1926.

Detacheering Ned. officieren bij het Ind. leger. Het
Vaderl. ontleent aan de dezer dagen verschij-
nende Legerorders o.m.: Volgens mededeeling
van den Minister van Koloniën heeft de Gou-
verneur-Generaal van Ned.-Indië, overeenkom-
stig voorstel van het Indisch legerbestuur, ver-
zocht om, in verband met een tijdelijk tekort
aan infanterie-officieren bij het Indische le-
ger, hetwelk wordt verwacht als gevolg van de
uitbreiding der legerformatie, gerekend van
1 November a.s. af tot nader bericht maande-
lijks 1 à 2, zoo mogelijk ongehuwde, beroeps-
luitnants der Infanterie van het leger hier te
lande uit te zenden tot een totaal van ten
hoogste 23, teneinde bij het Ned.-Ind. leger te
worden gedetacheerd.

De Indische persconferenties. De meeste Indische
Europ. bladen schrijven er met voldoening
over, dat de Landvoogd de conferenties met de
pers weder heeft hervat. Als opmerkelijk feit
wordt opgemerkt, dat op de jongste confe-
rentie geen enkel inheemsch blad een ver-
tegenwoordiger heeft gezonden.

**Indische studieconferentie der Jongeren vredes-
actie.** Dezer dagen had te Noordwijk aan Zee
een Indische Studieconferentie plaats, waarbij
het woord gevoerd werd door Mr. A. M. Joe-
kes, Ir. Thung en den heer Tabrani, Inl. jour-
nalist, inplaats van Dr. Abdoel Rivai die ver-
hinderd was. (Het Vaderl. van 11 dezer bevat
een vrij uitvoerig overzicht).

Luchtpostverbinding Nederland-Suez? Het Haag-
sche Aneta-kantoor meldt dat Dr. W. L. Groe-
veld Meyer den 14en dezer naar Egypte is ver-
trokken om aldaar in opdracht van de K.L.M.
en het comité Vliegtocht Nederland-Indië de

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan
het „Vaderland“.

Feuilleton.

Herinneringen van een oud-Ind. officier.

IX. Atjeh na de Pedir-expeditie.

(Vervolg).

Onze compagnie marcheerde dien dag achter den
trein. Al spoedig nadat wij het bosch hadden betre-
den, hoorden wij voor ons uit een hevig geweervuur
losbarsten, dat in het oerwoud door de bergwanden
veelvoudig weerkaatst werd en een overweldigende
indruk maakte. Wij kenden dit geluid echter
en wisten, dat het gevaar niet zoo groot was, als
het leek. Inderdaad werd er ook niemand door
's vijands vuur gewond of gedood.

Al spoedig verminderde het lawaai, al duurde het
nog wel uren, voordat het vuur geheel verstomde.
Na lang wachten kon onze compagnie weer vooruit-
gaan en bereikten wij een open plek in het bosch,
waar de trein werd verzameld. Van de stelling en
van de andere compagnieën zagen wij niets, hoewel
die zich vlak bij ons bevonden. Posten werden uit-
gezet en wij bleven wachten op de dingen, die kom-
men zouden. Het duurde lang en het begon verve-
lend te worden. Gevaar voor een aanval in den rug
bestond er vrijwel niet. Toen ik dan ook mijn eigen
barang zag staan en bedacht, dat in mijn koffertje
lectuur aanwezig was, besloot ik den tijd te ver-

mogelijkheid van een luchtpostverbinding
derland-Suez te bestudeeren, in aansluiting
de in- en uitgaande mailschepen.

Terugkomst van den Landvoogd. Tandjong-
12 Oct. (Aneta). De Gouverneur-Generaal
aan boord van de Wega hedenmorgen
uur van zijn reis naar de Molukken (en
bes) alhier teruggekeerd. Er werden
schoten gelost en vele autoriteiten waren
begroeting aanwezig.

Majoor F. de Bakker gepens. De maj. der
dance bij het O.-I. leger F. de Bakker is
gens zijn benoeming tot lid van de Algemeene
Rekenkamer, een eervol ontslag uit den
tairen dienst verleend.

Jubileum Chr. Mil. Bond voor O. en W.-Indië.
11en dezer heeft de afdeling Amsterdam
den Christelijken Militairen Bond voor
en West-Indië in de aula van het Koloniaal
stituut op feestelijke wijze haar 40-jarig
staan gevierd. Onder de aanwezige auto-
ren, die het woord voerden, bevond zich
Zijne Exc. Dr. J. C. Koningsberger,
van Koloniën.

Mr. Dr. Koolen naar Indië. Naar het „Hsgz.“
neemt, zal Mr. Dr. D. A. P. N. Koolen, lid
den Raad van State, den 5en November
inschepen voor Nederlandsch-Indië, waar
een vijftal maanden denkt te zullen verblij-
vanden.

De doodvonnissen in Indië. In verband met
Tjiamis voltrokken doodvonnissen organ-
het N.A.S. op Vrijdag 11 November in het
certgebouw te Amsterdam een rouw-
voor de Javanen Hasan Bakri, Egon en

Vier dooden bij een autobus-ongeluk. Makassar,
Oct. (Aneta). Een autobus is bij kamp
Pintoe-Besi tegen een boom opgereden.
commies bij de Posterijen de heer Brouwer
commies bij 's Lands kas de heer Trouw-
de aspirant-opzichter bij de B. O. W. de
Hartman Kok en de chauffeerende heer
geman werden gedood. De toestand van
anderen, waaronder drie inlandsche vrou-
is hopeloos.

De Liga tegen koloniale onderdrukking. De
heeft te Amsterdam een protest-vergadering
gehouden tegen de vervolging van de Ind-
sische studenten. Als sprekers traden op
Henriette Holst, Edo Fimmen en J. D. L.
Fevre.

Univers. examens. Leiden. Doctoraal ex.
recht de heeren J. N. van der Reyden, C. W.
Abbenhuis, J. F. A. van Bruggen, O. J.
Quertero. — Candidaats-ex. Indisch recht
heer L. Frank.

drijven met Hilda van Suylenburgh. Mevrouw
koop-de Jong van Beek en Donk zal wel
vermoed hebben, dat op zoo'n plaats en onder
omstandigheden haar boek zelfs werd gelezen.
min als het haar ooit bekend zal zijn geworden.
het zelfs in Tangsé nog aanleiding gaf tot deba-
over vrouwenrechten. Onze kapitein nam
den schijn aan van een verwoed vrouwenha-
zijn, reden waarom hij elk boek veroordeelde,
door een vrouw was geschreven.

Daar in het bosch was ik reeds een eind met
lectuur gevorderd, toen het donker begon te
den en generaal Van Heutsz besloot op de
waar wij lagen, een bivak te betrekken. Van
deeling Van der Wedden was toen nog niets
kend. Aldaar vernam ik later van een luit-
van de Europeesche compagnie, die met zijn
cene verkenning op 's vijands rechterflank
maakt, dat hij een punt had bereikt, van waar
de voornaamste, zij het dan ook niet de
benteng werd gedomineerd. Vanuit die opstel-
kon hij zien, hoe generaal Van Heutsz doodkal-
het meest gevaarlijke punt met zijn kijker de
delijke stellingen observeerde. Mijn zegsman
klaarde, dat hij met zijn sectie de verdedigers
bedoelde benteng had kunnen schieten, doch dat
opzettelijk het vuur niet had geopend, omdat
aanleiding zou hebben gegeven tot een algeme-
vuurgevecht, waarbij zeker de generaal zou zijn
troffen.

De nacht ging rustig voorbij. Den volgenden
tend werd onze compagnie gezonden naar de

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

GARAGE JANSEN

Rijksstraatweg nabij Viaduct

WASSENAAR

TEL. KIEVIET 562 (Haag)

BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S

MODERNE TAKELAUTO

Het meest gesorteerd Magazijn van Lingerieën, Modeartikelen, Tricotage enz.
in „DUINOORD” is Magazijn „DE ZONEGRENS”
FREDERIK HENDRIKLAAN 99 :: DEN HAAG
 Uitsluitend 1ste kwaliteit, scherp concurrerende prijzen
FILIALEN: Thomsonplein 26c, Den Haag - Pansierstraat 48, Scheveningen

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

De Mataram-film.

Zoals wij hier reeds verleden week aankondigden, werden de onlangs door den heer Tassilo Adam met veel zorg en bekwaamheid in de Vorstlanden van Java — het vroegere rijk van Mataram — opgenomen filmbeelden, op Donderdagmiddag 13 dezer, in het Roxy-Theater, 224 Kalverstraat te Amsterdam, voor het eerst op het doek gebracht, in een Eere-voorstelling, waartoe het bestuur der Vereeniging „Oost en West”, afdeling Amsterdam, en de directie van bovengenoemd bioscooptheater velen genoodigd hadden. Het keurig geconstrueerde gebouw was dan ook goed gevuld en die gekomen zijn, zullen zich voor hun gangenschoten beloofd gevoeld hebben en daarna, uit erkentelijkheid, velen opgewekt hebben deze film, die nog de geheele volgende week gevoerd wordt, te gaan zien.

De heer R. Zuyderhoff, voorzitter van het hoofdbestuur der Vereeniging, opende de voorstelling met een opwekkend woord van dankbaarheid jegens den vervaardiger van deze Indische rolprent, waarvan hij de vertooning toejuichte, daar ze in den geest is van het streven der Vereeniging „Oost en West”, welke zich immers het verheffen van populaire kennis omtrent Oost- en West-Indië ten doel stelt. Spr. drukte de hoop uit, dat de directie van Roxy succes moge hebben met deze film. De hall van het Theater was op verzoek van deze directie en van het bestuur der afdeling Amsterdam, bij monde van haren secretaris, den heer L. D. Petit, door „Boeatan” versierd met enkele stukken van Indonesische kunstnijverheid, welke zeker de bewondering der bezoekers zullen hebben opgewekt, zoodoende medewerkend tot het verheffen van een waardeerende wederzijdsche genegenheid tusschen Oost en West.

Terecht werd in het fraai geïllustreerde, toelichtende programma o.m. geschreven:

„Wat het allerbelangrijkste is, wat wij aller eerst zouden willen weten, dat is: het groote, geheimzinnige Zelf van Hindia; dat is de kern van land en volk, het wezen der Tropen! Want het is het weten waard, hoe tabak en rubber worden gewonnen, het is van onmiskenbaar nut te weten, hoe de Europeesche woonwijken der Indische steden gedraineerd zijn, maar dat is per slot de buitenkant, die niet van belang is, als men geen besef heeft van het hart van Indië”

„Om het hart van Indië, den kern van het Rijk van Mataram in filmbeeld te kunnen brengen, was een man noodig, die aan een

Bijzonder voldoen daar de groote *pradjoerit-dodots*, statiedracht der vorstelijke militairen, met het witte middenveld, omgeven door fraai gebatikten — Red.

die sectie Europeanen den vorigen dag was geweest, om van daaruit in de stelling af te dalen. Wij bedoeld punt bereikten, bemerkten wij, dat deze reeds was verlaten. Na over een enkelen omstam een diep ravijn te hebben overschreden, namen wij in de stelling, gelijktijdig met de afdeeling Van der Wedden, die van de andere zijde afdaalde. Deze was in het zware bergterrein op zonnige terreinhindernissen gestuit, dat het haar niet mogelijk was geweest nog denzelfden dag de stelling te bereiken. De vogel was gevlogen. Zoals bleek, hadden in de richting van Seumeleuë gestelde posten Polim voor de nadering van de colonne van Van Loenen gewaarschuwd. Deze had overblijfselen van vuurtjes en versche voetsporen op verschillende punten bemerkt, dat die hooftzaken slechts een korten voorsprong op haar achter gelad, voldoende echter om de verdedigers gedeerd te laten ontkomen.

Het was wel jammer, want nog in de kloof van de berg ontmoetten de hoofden van beide colonnes elkaar, bij welke gelegenheid majoor Van der Wedden overste Van Loenen begroette met de woorden: „Overste, ik moet U de hand reiken”, waarop hij hem de hand gaf en zei: „Dan is de zaak rond.”

Zoo kwamen wij in Tangsé. In de eerste dagen werd het bivak aldaar nogal beschoten, waarbij onder meer de klaboe en de helmhoed van generaal van Heutsz werden getroffen, doch na eenige succes uitgevoerde hinderlagen hielden deze nachtelijke beschietingen op.

grootte kennis van Indië, een toegewijde liefde voor zijn onderwerp paarde, met een onuitputtelijk geduld.

„De heer Tassilo Adam heeft vier volle jaren dag in dag uit moeten wijden aan de voorbereiding en uitvoering van zijn plan: een film te maken van de Vorstlanden.”

De heer Tassilo Adam heeft voorzeker ontelbare moeilijkheden te overwinnen gehad, maar het moet een groote voldoening voor hem zijn, dat het hem ten slotte toch gelukt is. Hij heeft zijn werk afgestaan aan de „Nederlandsche Filmtrust”. Wij hoorden hem zijn verbolgenheid uiten, dat deze zoovele „coupures” heeft aangebracht, waardoor zeer belangrijke gedeelten, o.a. die van den Karapan, de beroemde stieren-wedlopen, de feesttocht van de Vereeniging „Mohammedyah”, die van het Offer aan de Zuidzee en andere zijn weggelaten, wat zeker zéér te betreuren is, hoewel misschien noodzakelijk om het geheel niet te veel te rekken; er bleef genoeg moois over, dat zelfs voor velen, die langen tijd in Indië vertoefden, nieuw zal zijn. Voor hen, die de feestelijkheden aan de hoven van Solo en Djodja zelf hebben bijgewoond, — maar hoe weinigen is echter dit groote voorrecht beschoren! — waren ’t natuurlijk slechts flauwe afbeeldingen, waaraan locale kleur en glans ontbrak, terwijl ook het vlugge filmtempo groote afbreuk doet aan het plechtig-rustige der Oostersche bewegingen en handelingen.

De natuurfereelen, zoowel de grootschheid der ongenaakbare bergen en barsche vulkanen met hun helse heksketels, als het lieflijke der valleien en vlakten, der met glooiende rijstvelden bedekte berg-hellingen zijn prachtig geslaagd. Ook het volksleven is goed weergegeven in de bedrijvigheid der *passars* (markten) en het minutieuse der kunstnijverheidbeoefening, welke, zoodoende in dit programma wordt beschreven, ook hier en daar in de centra weer begint op te leven, nu er wat meer belangstelling en waardeering, ook van Westersche zijde, voor gekomen is.

Enig zijn de opnamen der dertien dochters van den Soesoehoenan en van den talrijken stoet kleinzontjes, in uniform gestoken: „Klein, maar dapper” genoemd, en zeer typisch die van de huwelijksfeesten van vier dochters van den Sultan van Djodjakarta, zoowel als die van de begrafenis van *Ratoe Pakoe Boewono*, de eerste gemalin van den Soesoehoenan op *Imogiri*, het gemeenschappelijk Mausoleum der twee vorstengeslachten, een berg met meer dan veertienhonderd vorstelijke graven, de heilige grond, die nog maar zeer zeldzaam door Europeanen betreden is.

Niet minder interessant zijn de *wireng*-dansen, een verheerlijking der krijgshandelingen van het Javaansche volk en de oude volksdansen, de z.g. *Koeda-Kepang* (Paardjesdans), uitgevoerd op de muziek van de *ankloeng* (een bamboe-instrument). Volgens het programma stelt deze dans den

Het 3e Bataljon keerde al spoedig naar Koetaradja terug. De achterblijvende troepen doorkruisten de vallei in allerlei richtingen, doch troffen slechts zelden menschen aan. ’s Nachts keerden de bewoners wel naar hunne kampongs terug. Zoo verastten wij op zekeren nacht de bewoners van een in een uithoek gelegen kleine vallei. Hier vonden wij een man, die zich — hoe? is mij nog een raadsel — verstoep had onder den nog geen 2 d.M. boven den grond verheven bodem van een rijstschuur.

Kort na onze aankomst ging het gerucht, dat er een compagnie met een afdeling *marechaussee* naar Geumpang zou worden gezonden. Daar waren nog nimmer militairen geweest en de ligging van die vallei was slechts in vage trekken bekend. Toenmaals werd zoo’n plan een buitengewoon waagstuk gevonden. Nog hoorde ik onzen kapitein (niet meer dezelfde als de commandant bij den tocht naar Laoeng) zeggen: „Hij (Van Heutsz) is er toe in staat.” Het gerucht was juist en aan onze compagnie viel de eer te beurt. De opdracht was heel eenvoudig. „Geumpang ligt in die richting, je begint met de Tangsérivier te volgen, zie dat je er komt.” Wij namen voor dagen *vivres* mede en konden dus vijf dagen uitblijven. (Op den dag van afmarch wordt 1 maaltijd tevoren genuttigd en 1 in het kookpannetje medegevoerd; op den dag van terugkomst wordt het avondmaal in het kwartier gebruikt).

De tocht ging voortdurend door zwaar oerbosch. Iederen dag betrokken wij onder hevige tropische regens een boschbivak. Iedereen moest prophylac-

C. A. NIEUWSTADT
 CONFISEUR :: PATISSIER
KRANENBURGWEG 61 - DEN HAAG
 (hoek W. de Zwijgerlaan) - Tel. 53728

Specialiteit: „Zwijgertjes”
 Geheel nieuw, 25 ct. per ons

KOKERIJ
VOL AU VENT met verschillende vullingen
HORS d'OEUVRES VARIE's
HUZARENSLA, ZALM- en KREEFTENSLA

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING
„SIMPLICITAS”
 VAN W.J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE
IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE
KANTOREN: DENNEWEG 71-73
 GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57
TELEFOON: 11314 EN 12890

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
 DEN HAAG



TELEFOON
 14427

Wenscht ge te ontvangen 1e KWALITEIT Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden
Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende
advertenties.

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN

W. van Heyst, Velsen.

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c,
Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes”, Weimarstraat 63,
Den Haag.

BANKETBAKKERS

C. A. Nieuwstadt, Kranenburgweg 61.
Gebr. Ooms, Indigostraat 89, Den Haag.
J. Krul, Noordeinde, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
P. J. v. d. Berg & Co., Anna Paulownastraat 87,
Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Jos. D. Nelten, Sportlaan 3, Den Haag.
Taams & Keyser, Bankstraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begravenisondernehmung „Simplicitas”, Denneweg,
Den Haag.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, Kon. Wilhelminal. 527, Den Haag.
D. Maarschalk, Valeriusstraat 113, Den Haag.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN

N.V. Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouwbureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277,
Den Haag.
Bouwbureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den
Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14,
Den Haag.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concur-
rent”, Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pymontkade 2c, Den Haag.

COMESTIBLES EN DELICATESSEN

J. C. Haring-Waterreus, Symonzstraat 15, Sche-
veningen.
A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.
Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

CREDIETMAGAZIJNEN

„De Residentie”, L. Beestenmarkt 121, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Maison Alice, Plein 11, Den Haag.
Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut Ewy de Clercq, Frankenstraat 5,
Den Haag.
Dansinstituut „Henri”, Archimedesstraat 64, Den
Haag.

DETECTIVE-BUREAU

„Hilvers”, Westeinde 235, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

DROGISTEN

Drogisterij „De Boer”, Paulus Buysstraat 9, Sche-
veningen.
Drogisterij de Laan, L. v. Meerdervoort 527, Den
Haag.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
G. v. d. Sel, Copernicusstraat 221, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN

P. v. d. Berg, Bankstraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingsstraat 24, Den Haag.

THE E.N.C.O.S.

Solied adres voor Engelsche Heerenkleeding,

::: gemaakt en naar maat. :::

24 a Weimarstraat 24 a - bij de Suezkade

J. W. FRANSEN - DEN HAAG - TELEF. 34985

strijd voor tusschen twee legergroepen, waarbij de rossen worden voorgesteld door uit bamboe gevlochten stokpaardjes. De dans begint met algemeene begroeting en het spel verbeeldt, dat de twee vijandelijke ruiters horden niet slaags kunnen raken, weshalve de tusschenkomst van monsters en demonen ingeroepen wordt. Het dansen vindt de spelers buitengewoon op en dikwijls geraken zij daarbij in een soort van geestvervoering, die eindigt in een zenuwtoeval. Zelfs kan het voorkomen (zoals in deze film), dat een speler na zulk een toeval weer aan den dans deelneemt en voor de tweede maal zich evenzeer opwindt. De overigen doen hun uiterste best den bewustelooze te paard te houden, daar het volksgeloof wil, dat hij sterven zal, zoodra hij zijn rijdier verliest. De spelleider poogt den bewustelooze weer bij te brengen door tooverformules, door hem in de neusgaten te blazen en hem in den nekvervel te knijpen.

Terecht eindigt het program met de woorden: „Ongetwijfeld ontbreken aan het filmbeeld de schitterende kleuren en het geluid, maar zelfs het zwijgende zwart en witte schimmen- spel van deze film heeft beelden gebracht, die nieuw zijn voor de meeste Nederlanders, zuiver Indische tafereelen, die afwijken van al het andere, dat men van Indië kent en aanschou- wde, iets uit het binnenste van Java, van het eeuwenoude Rijk van Mataram: een openba- ring van Vorstenpraal en Volksleven.”

Wij bevelen dan ook het bezoeken van deze ver- tooning ten zeerste aan, zóó, dat zij te Amsterdam de volgende week geprolongerd zal moeten wor- den en hopen, dat later Den Haag ook in de ge- legenheid zal worden gesteld haar te zien.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Vrijhandelspolitiek voor Ned.-Indië.

Het *Soer. Hbl.* (3/9, 2de bl. „De Week” v. L.) wijst er op dat de Ver. Staten geen handelspositie zouden kunnen hebben als thans door hen wordt bekleed, indien er tusschen de afzonderlijke Staten van Noord-Amerika een tolverhouding bestond als tusschen de Europeesche rijken. Het is dan ook daarvoor dat de internationale economische confe- rentie te Genève den *vrijen handel* van het grootste belang voor het Europeesch herstel noemde. Nergens meer dan in Europa vindt men die kleine lan- den, die in verband met hun geringe natuurlijke rijkdommen, op vrijhandel zijn aangewezen. Europa's handel vermindert ten voordeele van dien der Ver. Staten. Vergelijkt men het aandeel van sommige landen in den wereldhandel in 1913 en 1925, dan blijkt dat de Ver. Staten en de landen

tisch kinine slikken. Op den heenweg moesten wij nog even eenige schutters verdrijven, die ons van den overkant van de rivier beschoten. Deze waren met een paar boschproductenziekers, die wij in het begin van de Geumpangvallei ontmoetten, de eenige menschen, die wij op onze tocht zagen. Nadat wij een steilen en hoogen berg hadden beklommen en vandaar weder naar de rivier waren afgedaald, meenden wij eerst een verkeerd pad te hebben ge- volgd, omdat het pad niet meer stroomopwaarts, maar stroomafwaarts voerde; spoedig daarna bleek het, dat wij thans een zijrivier volgden, die zich weldra met de hoofdriever vereenigde. Hier werd dien nacht bivak betrokken.

Den derden dag was het eene opluchting einde- lijk weer eens lucht te zien en uit de beklemming van het oerbosch te geraken; wij hadden de vlakte van Geumpang bereikt. Wij konden echter niet veel meer doen dan even onzen neus daar te laten zien, wilden wij, in verband met de beschikbare vivres- voorraad, bijtijds in Tangsé terug zijn. De kapitein, die met de grootste helft van het colonnetje in het begin van de vallei bleef rusten, droeg mij op om met den opnemer tot twee uur door te gaan en daar- na terug te keeren. Ik kon mij er dus op beroemen de eerste officier te zijn, die iets verder dan tot in het begin van de vallei van Geumpang was door- gedrongen.

Het resultaat van den tocht was, dat de weg naar Geumpang nu bekend en opgemeten was. (Thans voert er een autoweg van Segli naar Tangsé en draaien de troepen hun hand niet om voor een

NIET-OXYDEERENDE TAFEL- EN ZAKMESSEN VERZILVERDE LEPELS EN VORKEN

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG

WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50

TELEFOON 50888 :: POSTGIRO 43903

SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING
EMBALLAGE VOOR VERZENDING VRIJ

om den Pacific (Japan, China, Australië en Ned.- Indië) vooruit gaan. In 1913 was de Europeesche export 55 pct. van den werelduitvoer; in 1925 lag dit percentage beneden 45. De uitvoer van Noord- Amerika steeg in denzelfden tijd van 15.8 pct. tot 20.6 pct. Azië liep vooruit van 12.7 pct. tot 17.9 pct. van den werelduitvoer. *Het handelsverkeer plaatst zich van den Atlantischen naar den Grooten Oceaan.*

Met dit belangrijke feit zal *Ned.-Indië* en ook de Moederland terdege rekening moeten houden. Volgens *ir. A. Plate* kan het voor Duitschland tamelijk onverschillig zijn, of Nederland met zijn lagen tariefmuur van een midden-Europeesche tol-unie deel uitmaakt of niet. Maar voor *Holland* — zoo zei hij in een rede te Frankfort — ligt de zaak gans anders. „Voor *Holland* beteekent afsluiting van koloniën, van Engeland en van landen in andere wereldeelen door opnemng in een continentale tol-vereeniging, waardoor een tariefmuur langs de Hollandsche Noordzeekust zou ontstaan, een groot nadeel. Ik houd het daarom voor uitgesloten, dat *Holland* aan een Europeesche tol-unie zou deelne- men.” *Nederland* is aangewezen op vrijhandel, voor ons is vrijhandel „unbedingt notwendig”, niet zou voor ons meer gewaagd zijn, dan een verhoer- ing van onze tarieven. Wat *Ned.-Indië* betreft, de heer *Plate* is overtuigd, dat ook *hier vrijhandel* zij het op andere gronden, evenzeer *het aangewezen stelsel* is. Insulinde met zijn 50 miljoen zielen beslaat een veel grooter oppervlakte dan *Neder- land*; de Inlandsche bevolking kan voor een groot deel uit eigen bodem voorzien in vele levensbe- hoeften putten. Toch achtte de heer *Plate* ook voor *Insulinde* uit een oogpunt van algemeen belang een vrijhandelspolitiek de beste. Ook politieke overwe- gingen doen zich hierbij gelden. En hij vervolgt: „Meer dan een oorlogsvloot kan een verstandige handelspolitiek, welke de landsgrenzen openstelt voor den kapitaaltoevloed uit alle landen der wer- eld en daarom gelijke kansen gunt, behoud van den vrede bevorderen. Nationaal egoïsme en inter- nationaal altruïsme wijzen beide daarheen, dat voor de Nederlandsche koloniën de vrijhandelspoli- tiek de eenig juiste is.” Het *Soer. Hbl.* is geneigd het oordeel van den heer *Plate* als juist te onder- schrijven. De verplaatsing van het handelsverkeer van den Atlantischen naar den Grooten Oceaan vormt echter een nieuwen factor van belang, waar- van de consequenties nog niet zijn te overzien. In hoeverre zij protectie ten faveure van den Neder- landschen export zouden wenschelijk maken en wettigen, is een vraagstuk, dat reeds nu de ern- stige belangstelling verdient van allen, die een *eco- nomische belangen-gemeenschap tusschen Holland en Indië een eisch van vooruitziende handelspoli- tiek* achten.

Het *Soer. Hbl.* van 6, 8 en 9 Sept. bevat een arti- kel van *Villanus* over „*De Coolidge conferentie te Genève.*”

marsch van die plaats naar Geumpang). De oudste luitenant van de marechaussee, die onze tocht medemaakte, volgde een paar jaar daarna dien- zelfden weg onder kapitein Van Daalen. Toen wa- ren zij gedoemd eenige dagen op eenzelfde punt te verblijven, omdat vóór en achter hen de bandjire- rende rivier hun den weg versperde.

Ook in andere richtingen werd het terrein ver- kend; vooral werd gezocht naar eene andere ver- binding tusschen Tangsé en Segli dan die, waarbij de kloof van Beniët moest worden gevolgd. In het bijzonder hoopte men een pad te vinden, dat naar de Blang Keudah, een ten Z. van de Pedirvallei ge- legen heuvelland, voerde. Bij eene verkenning in het gebergte aan den N.-rand van het Tangsé-dal had onze korpscommandant een pad ontdekt, dat aan de verwachting scheen te beantwoorden. Daar- om kreeg de commandant der Europeesche com- pagnie de opdracht dit nader te onderzoeken. In de hoop, dat men na een dag marcheeren den rand van het gebergte kon hebben bereikt en voldoende uitzicht kon verkrijgen op het terrein aan de an- dere zijde, werden slechts voor 1 dag vivres mede- genomen. Bleek het pad niet in de gewenschte rich- ting te voeren, dan zou de compagnie terugkeeren. Door verschillende omstandigheden kon geen deel tot de compagnie behoorende luitenanten aan den tocht deelnemen en vielen daarvoor drie vrijwilli- gers in, waaronder schrijver dezes. Zoals we zul- len zien, brachten wij nu niet bepaald geluk aan.

(Wordt vervolgd.)

N.V. Haagsche Brandstoffenhandel
„DE CONCURRENT“
 TREKWEG 84 - TELEFOON 13551 - DEN HAAG
 Alléén-verkoop 1ste kwaliteit
BELGISCHE ANTHRACIET
 uit de Mijn „Pays de Liège“,
 tegen scherp concurrerende prijzen

de constructiewerken als gebouwen, bruggen enz. met een korten leveringstermijn. Ten aanzien van de gunningen aan de Nederlandsche en buitenlandsche nijverheid zonder mededinging van de Indische metaalnijverheid, wordt opgemerkt, dat voor deze aanschaffingen (locomotieven, turbines e.d.) de Indische metaalnijverheid nog niet in staat werd geacht mede te dingen.

De *Java-Bode* (7/9) vestigt de aandacht op de rede van Prof. Klopper te Arnhem op 6 Sept. j.l. De Nederlandsche industrie zal in Indië meer en meer rekening moeten houden met het feit van concurrentie van andere landen, op voet van volslagen gelijkheid. De *J. B.* merkt hierbij op, dat bij eenige beschermingspolitiek, in welken vorm ook, de industrie in Ned.-Indië zelf zou dienen voor te gaan. De Indische Tariefwet laat in dien zin reeds mogelijkheden open en de bij het Dep. van Financiën ahangende herziening der Tariefwet betreft ook deze aangelegenheid.

Wij verwijzen naar de *Deli Crt.* (17/9 „Het ijzer-vraagstuk in een meerbelovend stadium“), *De Sum. Post* (13/9, 2de bl. „De Indische Mijnbouw“) en *De Loc.* (10/9 blz. 21 „De tentoonstelling te Palembang“).

Een gouvernement Sumatra.

Verschenen is het verslag van de Commissie (uit den Volksraad) van voorbereiding betreffende de ontwerp-ordonnantie tot instelling van het gouvernement Zuid-Sumatra en het schema voor de verdere indeeling van Sumatra (*Bat. Nwsbl.* 7/9). Wij releveeren enkele punten uit het pleidooi van een aantal leden voor de vorming van een gouvernement, dat geheel Sumatra omvat:

1e. Bij eene verdeling van Java en Madoera en de Buitengewesten in ongeveer elf provincies en gouvernementen, zullen in het Europeesch bestuurskorps niet voldoende krachten aanwezig blijken om als gouverneur op te treden, aannemende dat gemiddeld na drie, hoogstens na zes jaren, eene vervanging van de functionarissen zal moeten plaats hebben. Ook voor de eventueel in te stellen raden en de colleges van gedelegeerden van dergelijke kleine provincies, zal geen voldoende bibit beschikbaar blijken, terwijl evenmin het benodigd leidend personeel voor den provincialen dienst in zoo grooten getale verkrijgbaar zal zijn.

2e. In provinciale raden kunnen conflicten voorkomen, waarbij de koloniale verhouding zich laat gelden, waarbij b.v. het groot-kapitaal tegenover de Inheemsche belangen komt te staan. In groote provincies kan de samenstelling der raden zoodanig zijn, dat tot de leden behooren bij uitstek geschikte vertegenwoordigers der Inheemsche belangen en dat daarom verwacht mag worden, dat alsdan die conflicten zuiver zullen worden opgelost. Bij kleinere provincies zullen dergelijke vertegenwoordigers der Inheemsche belangen niet in voldoende getal beschikbaar blijken en zal in de raden en colleges een onzuivere strijd beslissen.

3e. De instelling van verschillende kleine gouvernementen zal een zeer kostbare maatregel blijken, in verband met het grooter aantal Europeesche bestuursambtenaren dat benodigd zal zijn.

4e. De zuiver Sumatraansche kwesties of belangen kunnen alleen in grooter verband volkomen worden beheerscht. Een beweging van politieken opbouw voor geheel Sumatra zal kunnen uitgroeien als die wordt georganiseerd voor het geheele eiland. Het groot-ondernemersbelang en het wegenbelang zullen in grooter verband beter behartiging kunnen vinden. Het Landbouwsyndicaat b.v. heeft zoowel belangen in Sumatra's Oostkust als in Zuid-Sumatra en zal er door gediend worden als Sumatra één autonome eenheid wordt en niet uiteenvalt in drie deelen.

5e. Bevolkingsgroepen als Batakkers en Menangkabauers, die in kleinere provincies wellicht tegenover elkaar zullen staan, zullen in grooter verband hunne onderlinge verschillen meer ter zijde kunnen stellen en zullen samengaan. Daarom moet ook uit politiek oogpunt organisatie der verschillende gebieden van Ned.-Indië in groot verband het juis' standpunt worden geacht.

6e. Kleine gouvernementen (of provincies) zullen ook in kleine residenties worden onderverdeeld, hetgeen uit een bestuurstechnisch oogpunt verkeerd is, omdat het streven er op gericht moet zijn voor het Europeesch bestuur grootere bestuursgebieden te scheppen.

De *Deli Crt.* (15/9 „De ontwikkeling van Sumatra“) voorspelt dat Olehleh binnen enkele jaren

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
 ook gebouwd voor de Tropen.
 — VRAAGT OFFERTE —
G. A. J. VAN KALMTHOUT
 BISSCHOP HAMERSTR. 3. Tel. 1562. NIJMEGEN

Een eenigszins gewijzigd program.

Reeds werd gewezen op de uitspraak van Tan Malaka, die de gedachte aan een gewelddadige revolutie verwierp en de bevrijding van het Javaansche volk zag langs den weg van een vreedzame economische revolutie. Thans bespreekt *De Sum.* (15/9) het eerste nummer van het orgaan der Nederlandsche sectie van de *Liga tegen Imperialisme en Koloniale Overheersching*. In de Inleiding wordt verklaard, dat de „*verbreking van de economische banden tusschen Holland en Indië een ramp beteekenen voor de Nederlandsche arbeiders*, en waarom de arbeiders de economische betrekkingen op een principieel betere basis moeten stellen. Uit deze nieuwe verklaring ziet men, dat dikbaar gevoeld wordt, dat een omverwerping van de economische constructie in Indië, zooals die langzamerhand is gegroeid, maar nog lang niet voltooid, funest zou zijn voor beide partijen. Dat lijkt al verstandig, want welke partij ook, die erin slaagen het gezag in handen te krijgen nadat ze grondslagen van sociale voorziening, (gezondheidszorg, onderwijs, irrigatie, enz.) zelf had weggehaald, zou zich spoedig de haat van de bedrogen volking op den hals halen en het wapen der gewelddadige omverwerping van gezag en economisch verband zou op haar terugvallen. Is er een gewijzigd program? Ten aanzien van die „*principieele basis economische betrekkingen*“ behoeven aanhangers van de oude school zich natuurlijk geen illusies te maken. Maar ook in deze nieuwe richting geldt de *geleidelijkheid*, waarop Tan Malaka reeds nadruk legde, weer een rol. Zonder geleidelijkheid is het gestelde doel niet te bereiken. Maar dat geldt mede, dat de voormannen velen van zich allen vryreemden en dat ze in zekeren zin met principieele werkwijze der communisten in contact zullen komen. Het Westersche communisme, dat andere dingen op het oog heeft, maalt niet om belangen van het Indische volk. Het vraagt dus geleidelijke onderminning van de huidige maatschappij, zonder rekening te houden met de gevolgen. De intellectuele nationalist, communist of socialist, malen daar natuurlijk wel om, voor zoover zij actief en nuchter zijn aangelegd. En daarom zal zij voor de geleidelijkheid. Het reeds bestaande verschil van inzicht zal langzamerhand worden verscherpt en zal waarschijnlijk op den duur tot botsing leiden.

Het *Soer. Hbl.* (3/9, 3de bl.) schrijft over „De school in het economisch leven der dessa“, *Bat. Nwsbl.* (10/9) over „Het jaar 1930“ en „Bona-Digoel.“

De metaal-industrie in Indië.

De heer *H. J. J. Schneider* verzocht in den Volksraad aan de Regeering inlichtingen, waarom niet eerder dan reeds geschiedde, bij de Indische metaalindustrie werd besteld. (*De Loc.* (7/9 blz. 31). Het antwoord luidde o.m., dat voor een belangrijk deel leveringen het prijsverschil tusschen Indische- en Europeesche inschrijvingen nog zoo groot bleek zijn, dat aan gunning aan de Indische nijverheid niet gedacht kon worden. De directe steun aan de Indische nijverheid toegekend, wordt uitgedrukt in het voorkeursrecht van ten hoogste 10 pCt. boven de Nederlandschen (buitenlandschen) prijs, vermeerderd met de zeevracht; bij de prijsvergelijking wordt uiteraard ook rekening gehouden met alle andere onkosten tot de plaats van levering (loss- en opslagkosten, spoorvracht e.d.) De Regeering is van oordeel, dat deze steun aan de Inheemsche industrie een behoorlijke kans geeft om voor de levering van artikelen, voor de vervaardiging waarvan doelmatig is ingericht, tegen het buitenland te concurreren. Eene verhooging van het voorkeursrecht tot zoodanig bedrag, dat alle gouvernementen of een belangrijk grooter gedeelte dan thans, in Indië zouden kunnen worden geplaatst, zou een overwinning van de schatkist vergen. De meening, dat de Indische metaalnijverheid (ten opzichte van gouvernementinschrijvingen) onderling een felle concurrentie voert, wordt, althans opgevat in den zin van scherpe calculatie en algemeen lage biedingen, niet gedeeld door de feiten. De inschrijvingen voor deze objecten geven dikwerf verschillen aan van eenige honderden procenten. In 1926 werd gunning aan de Indische metaalnijverheid, zonder concurrentie met het buitenland, f 589.552. De tijd noodig voor het uitlokken van buitenlandsche leveringen ontbrak. Het betrof hier klein constructie- en goederen voor irrigatie-doeleinden, zoome-

HERMAN C. JEDELO
Juwelier
 Noordeinde 100 Tel. 10349
 's-GRAVENHAGE

JOS. D. NETTEN & Co.
 's-Gravenhage - IN EFFECTEN - Telefoon 31201
 Wij beschikken over een **directe telefoonverbinding** met de **AMSTERDAMSCH BEURS**. Zijn daardoor in de gelegenheid **tijdens het Beurs-uur** alle verlangde koers-informaties te verstrekken en orders af te doen.
 Onze cliënten kunnen op afdoening wachten.

**Gooit géén oude Schoenen weg
 Voórdat zij onbruikbaar zijn.**

U laat ze éérs door Uwen Schoenmaker in een moderne kleur oververven, doch gebruikt, om ze te onderhouden, Va-Vitte; géén borstel en géén gevlekte kousen meer. Indien Uw leverancier onze Schoenverf of Poetsmiddelen NIET voorradig heeft, verzoeke ONS zulks te berichten.

Lederverf-Fabriek „DE ADMIRAAL“
 AMSTERDAM :: TELEFOON 25175

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE
 HOFLEVERANCIER OPGERICHT Ao. 1875
 KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
 TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106
VLEESCHHOUWERIJ
 SPECIALITEIT IN
 RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
 VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

N.V. WERK METAAL
 v.h. H. W. van BRAKEL & Zn.
 PIET HEINSTR. 17
 TELEF. 32246 :: DEN HAAG
**SANITAIRE INSTALLATIES
 VERLICHTINGSORNAMENTEN
 GASFORNUIZEN - HAARDEN**
 VAKKUNDIGE PLAATSING DOOR EIGEN
 PRIMA PERSONEEL

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden
Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende
advertenties.

(Vervolg).

FEESTARTIKELEN

Klaassen, Prinsestraat 4, Den Haag.

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

W. Coret, Thomsonlaan 96a, Den Haag.
Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.
C. Vermeulen, Toussaintkade 20, Den Haag.

GARAGES

Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Grand Hotel des Pays Bas, Grootte Markt, Arnhem.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Pension Strikwerda, 76 J. v. Oldenbarneveldlaan, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

Frans van Wijk, Vlamingsstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.
A. Savelkoul, Singel 429, Amsterdam.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
L. A. Kwanten, Weimarstraat 119, Den Haag.
Mag. „De Ster”, Goudenregenplein 64, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.
Mag. de Zónegrans, Fred. Hendriklaan 99, Den Haag.

METAALWAREN

A. Frieling, Schalkburgerstraat 381, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Fa. Möller & Co., Weimarstraat 38a, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Jungschläger, Cillierstraat 37, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

MOTORHANDELAREN

Holland Motor- en Rijwiel Comp., W. de Withstraat 68, Den Haag.

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

TARI BARI SIGARETTEN



DEZE SIGARET IS EEN HANDWERK-SIGARET, GEMAAKT VAN DE EDELSTE

ORIENTALISCHE TABAK EN

ONSCHADELIIK VOOR UW GEZONDHEID

door den spoorweg verbonden zal zijn met Telok Betong.

De heer Zentgraaff betoogt in het *Soer Hbl.* (9/9, 3de bl. „Retraite”) dat wij ons moeten onthouden van inmenging in het leven der Oostersche volken en van toepassing van Westersche methoden.

Jubileum Carpentier Alting Stichting.

Den 8sten Sept. had te Weltevreden de plechtige herdenking plaats van het 25-jarig bestaan der bekende Carpentier Alting Stichting (*Java-Bode* 7, 8 en 9/9). In zijn tijd is de invloed van *Ds. Carpentier Alling* op zijn omgeving buitengewoon groot geweest. Daaraan was het o.m. te danken, dat medestanders gevonden werden voor de grootsche, doch geenszins algemeen onderkende idee in de C. A. S. Door hem opgezet en tot leven gebracht, is zijn werk op dit gebied voortgezet door zijn zoon, den bekenden notaris. Aanvankelijk in hoofdzaak opgericht om in de lacune door het opheffen der meisjes H.B.S. met 3-j. cursus aan de Willemslaan te voorzien, beheert de Stichting thans 3 lagere scholen, een 2-j. opleidingsleergang voor onderwijzeres, (in dit jaar omgezet in een 3-j. kweekschool voor onderwijzeressen), een H.B.S. met 5- en een met 3-j. cursus voor meisjes, terwijl sedert '25 een zusterinstelling het Bataviaasch Lyceum voor jongens en meisjes heeft geopend, ten einde te voorzien in de steeds dieper gevoelde behoefte aan een klassieke opleiding. Van 32 leerlingen in 1902 groeide de schoolbevolking tot 908 leerlingen in 1927 en het onderwijzend personeel klom in dien tijd van 10 tot 63 leerkrachten. Een voortreffelijke kostschool bood in den loop van deze 25 jaren aan meer dan 1000 meisjes uit geheel Indië een beschaafd en liefderijk tehuis. Zoo werd deze Stichting van groot belang voor de Indische samenleving.

De *Sum. Post* (16/9, 2de bl.) geeft beoordeelingen over „*Het Mulo-onderwijs*” in Indië.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Encyclopaedie van Nederlandsch-Indië.

Van de in afleveringen verschijnende aanvullingen en wijzigingen op de Encyclopaedie van Ned.-Indië is (bij Nijhoff te 's-Gravenhage en Brill te Leiden) dezer dagen No. 17 (nieuwe serie no. 2) uitgekomen. Het zeer uitvoerige artikel over den Volksraad, aangevangen in de vorige afl., wordt in de nieuwe beëindigd. — Verder treft men er in aan de levensbeschrijvingen van Mr. J. H. Abendanon en van de betreunden voorzitter onzer vereniging Mr. W. Sonneveld. Een belangrijke, en in verband met de jongste gebeurtenissen zeer actuele, beschouwing wordt voorts gewijd aan het communisme in Indië, dat in 1913, vóór het uitbreken van den wereldoorlog door H. J. F. M. Sneevliet (in genoemd jaar uitgekomen als secretaris der Handelsvereniging te Semarang) op Java werd geïmporteerd. — Ten slotte een vervolg-artikel over de Rooms-Katholieke Missie.

Van de gelegenheid gebruik makend, zij er op gewezen dat de oorspronkelijke prijs van de Encyclopaedie — welke door de suppl. afleveringen zooveel mogelijk up to date wordt gehouden — door de uitgevers aanmerkelijk in prijs verlaagd is.

Rapport Weduwen- en Weezenfonds.

De redactie ontving in dank een ex. van het Rapport van de Commissie van het Verbond van verenigingen van Landsdienaren ter bestudering van het vraagstuk der verbetering van de weduwen- en weezenfondsen voor Europ. burgerl. ambtenaren in Ned.-Indië.

Het uitvoerige rapport — een boekwerk van ruim 170 blz. druks — legt getuigenis af dat de Commissie haar taak zeer breed en ernstig heeft opgevat. Ze geeft den deelgenooten een inzicht van wat het Fonds tegenwoordig voor hen is, en wat het zou kunnen zijn; ze toont aan dat het Fonds — tengevolge van door de Regeering genomen ondeskundige maatregelen — op geen gezonde grondslagen berust en adviseert daarom tot een algeheele reorganisatie. De commissie geeft tenslotte de grondslagen aan waarop het nieuwe Fonds zal moeten berusten om werkelijk en goed te kunnen zorgen voor de weduwen en weezen der ambtenaren.

De arbeid van bedoelde commissie verdient groote waardeering en belangstelling; het door ons ontvangen ex. van het rapport is ter raadpleging gelegd op de leestafel van Oost en West in Heulstraat 17, Den Haag.

TEHUIS VOOR KINDEREN

„Bosch en Heide”, Nieuweweg 3 te Renkum bij Arnhem. Tel. 477. Het geh. jaar geopend. Opname voor korten en langen duur. Goed lager, middelb. en hooger Onderwijs in de Gemeenten Renkum, Wageningen en Arnhem. Uitst. Tehuis voor kinderen van Indische Families of elders in het Buitenland vertoevende. Prima referenties van Onderwijs-Inr. en o.a. van gegoede Ind. families. Billijke condities. (Desgewenscht ook Voogdijdschap)

Handel en bedrijf in Zuid- en Oost-Borneo.

Dr. R. Broersma, van wiens hand reeds verschillende gewestelijke monografieën verschenen in den trant der Britsch-Indische Districts Gazetteers, heeft thans een dergelijke monographie geschreven (uitgave van G. Naeff te 's-Gravenhage) over de Zuid- en Oosterafdeeling van Borneo.

Voor de samenstelling van dit omvangrijke, geïllustreerde en van een kaart voorziene boekwerk heeft de schr. niet alleen gebruik gemaakt van vele bestaande literatuur en van ambtelijke bescheiden, maar ook bevat het de resultaten van persoonlijk onderzoek in het land zelf.

Bij gelegenheid hopen we op dezen nuttigen arbeid van Dr. Broersma terug te komen.

Djawa Tijdschrift van het Java Instituut.

Inhoud van jaarg. 7, No. 4 (Aug. '27). Tenggerezen en Tenggerese, door J. E. Jasper (Hoofdstuk over Priesters en hun attributen, IV. Tijdrekening en tijdruimten). — Het probleem van Madagascaren door A. Muhlenfeld. — Pangeran Adipati Mangkoenagara IV als dichter, door Dr. Pigeaud. — De ouderdom van de wijang wong door H. O. — Verslag van het Javaansch taalcongres, georganiseerd door het Java-Instituut en gehouden te Jogjakarta, 25 tot en met 27 Maart 1927. — Boekbespreking. — Uit de pers. (Het boek van Raffles, door J. A. Loebèr Jr., ontleend aan *Kol. Weekbl.*)

West-Indische Gids.

October-afl. Curaçao en onderhoorige eilanden 1816—1828, door Mr. B. de Gaay Fortman (vervolg). — Remarks on an old vocabulary from Trinidad, by Th. E. Penard. — Van waar moet het water komen voor eene waterleiding te Paramaribo, door Dr. J. W. Jenny Weijerman. — Bibliographie.

De Indische Mercur.

No. 41 (12 Oct.). Suikerindustrie op Cuba en op Java, door Dr. H. C. Prinsen Geerlig. — De klapperaanplant op de Sangir-eilanden. — De export van cultuurproducten en de zeehavenplannen, door W. L. van Kempen (ontleend aan het Semarang-Nr. van de Locomotief). — De export van Semarangsche rijst. — De Staatssubsidieering van de Britsche beeftwortelsuikerindustrie. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft een opgave van literatuur over rubber.

Algemeen Landbouweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 10 (3 Sept.). — Indische spruw (slot), door A. Kampman. — Winstcalculaties Sumatra-tabaksmaatschappijen. — De klapperrups in Koelon Progo (Vorstenlanden). — Indische glimplichten. Hoe het op Java toegaat. — Bevolkingsrubbercultuur in Ned.-Indië (vervolg in No. 11). — De productie van jute. — Werkwijze voor het direct uit ongevulcaniseerde rubberlatex bereiden van rubbercomposities, die zonder vulcanisatie gereed zijn voor het gebruik.

Id. No. 11. De ups en downs van een vijftigjarige plantersloopbaan, door H. Veen Sr. — Copra-bereiding en copra-droogovens. — Werkwijze voor het onttrekken van de nicotine aan tabak, onder behoud van het aroma. — Bevolkingsrubber en restrictie, door Prof. L. van Vuuren, C. Poortman en Mr. G. J. Nolst Thenité (ontleend aan de N.R.Ct.). — Tabak als geneesmiddel.

Oedaya (Opgang).

De Oct.-afl. bevat: Titelplaat. De kroonprinses bij de opening van de Staten-Generaal. — Europa's zieleworsteling: Oost en West, door H. J. de Vos. — Nogmaals: niet begrijpen, door L. H. C. Horsting. — De jade-kunst van Oud-China, door Anne Hal-ema. — Boekbesprekingen. — Maleisch gedeelte. Koepasan dari encyklopaedie Melajoe, oleh Adh. Negoro. — Peroesahan goela di poelau Djawa, oleh S. Soetan Melajoe.

Locale Belangen.

Uit den inhoud van afl. 17 (1 Sept.). Samenstelling van Volksraad en andere raden, door J. F. H. A. Later. — Overdracht Burgerlijke Stand aan de gemeente? door Mr. M. D. de Jong. — Conflicten door J. Mol. — Decentraliana (Pensioneering van Inlanders. Enz.).

Blaadje voor het Volkscredietwezen.

In het Aug.-Nr. onder het opschrift „Schoenmaker blijf bij je leest” eene critische beschouwing van Prof. Dr. J. H. Boeke, naar aanleiding eener be-

DROGISTERIJ „DE LAAN**LAAN V. MEERDERVOORT 527****NABIJ DE VALKENBOSCHKADE****DEN HAAG - TEL. 32423**

Alle binnen- en buitenlandsche Specialité's, Specerijen, Drogerijen, Chemicaliën, Toilet-, Verplegings- en Huishoudelijke Artikelen, enz. enz. 5% CASSABON. Vakkundig adres. Thuisbezorging zonder prijsverh.

**ZORG DAT UW RECLAMES
OVERZICHTELIJK
ZIJN. OVERDAAD SCHAADT**

De samenstelling van den Indischen Volksraad, door Prof. Dr. E. Moresco. (Econ.-Statistische Berichten. 12 Oct. '27).

Korte gids voor den Borobudur, samengesteld door Dr. N. J. Krom, oud-chef van den oudheidkundigen dienst, thans hoogleeraar te Leiden. Vierde herziene druk. Met afb. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Schetsen van de Marowijne, door J. Bonne-Wepster (slot). Met ill. (Aarde en haar Volken. Sept. '27).

Gasoorlog. De vermeende wreedheid (slot), door H. J. van Griffen. (Pharmaceutisch Tijdschr. voor Ned.-Indië. Juli '27).

Het werk van den zoöloog-parasitoloog aan het Veeartsenijkundig Instituut te Buitenzorg, door Dr. O. Nieschulz. (Vakblad voor Biologen. Oct. '27).

Indische curiosa. Bokor-trantjang (met ill.), door P. Bl. — Het oorlogsbedrijf van de Compagnie op Java. Historische schetsen van A. Wérumeus Buning. (De Ind. Verlofganger, 14 Oct. '27).

Religionen der Naturvölker Indonesiens, von W. H. Rassers. (Archiv für Religionswissenschaft. XX, Heft 1—2, 1927).

Indische culturalmanak voor 1928, samengesteld door C. Lekkerkerker. 42e Jaargang. (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Krämer (Ph.). Die sterbender Inseln (Java und Bali). Rechenschaft einer Reise. Mit Tafeln. (München, G. Müller. 1928).

Suriname.

„De West” van 16 September schrijft:

„Bodemonderzoek. De heeren Dr. D. S. Fernandes en J. W. van Dijk van het Landbouwproefstation, zijn Maandag op reis gegaan naar de Boven Suriname, om een verkenning te doen van de lichtere gronden aan de rivier. Het voornaamste doel is om na te gaan of zich aan deze rivier nog meer complexen bevinden van de vruchtbare grondsoort die op de plantages Accaribo en Guineesche Vriendschap tot een ongekend hooge productie voeren. De heeren denken de reis tot Bergendal voort te zetten. Zoo noodig zal dit onderzoek later worden voortgezet, door van uit bepaalde punten het land binnenwaarts te verkennen.”

In verband hiermede verdient zeer de aandacht het ingezonden stuk in „De West” van 23 Sept., „Cultuurmogelijkheden”, van de hand van den heer L. Junker, een man, die het binnenland van Suriname in alle richtingen heeft doorkruist, o.a. om — in verband met de zending eenige jaren geleden van den heer Tj. Pyttersen — een onderzoek te doen naar het voorkomen van lichtere gronden. Aanleiding tot het schrijven is de omstandigheid dat in Suriname deskundigen werden verwacht, uitgezonden door het Syndicaat Spruyt, om na te gaan welke cultures op eenigszins groote schaal in Suriname ter hand kunnen worden genomen. De heeren zullen meer in het bijzonder een onderzoek instellen in het heuvelland (oud cultuurland) aan de Boven Suriname, in de richting naar de Tempati.

In het zeer lezenswaardige artikel deelt de heer Junker tal van waarnemingen mede op zijne omzwervingen gedaan. Zoo vertelt hij, dat bij het jagen in de bosschen met Indianen in het stroomgebied van de Cassipora — een zijrivier van de Suriname — de Indianen hem opmerkzaam maakten op koffieboomen, die sedert den slaventijd aldaar waren geplant en nu nog in wilden staat zich voortplanten op de heuvels. Deze *Coffea Arabica* heeft dus bijna een eeuw lang den struggle for life te midden van duizenden vijanden in het oerwoud kunnen volhouden.

Tijdens de voedselschaarschte in oorlogstijd legde hij met gunstig gevolg gronden aan op de Joden Savanne, aan de Maréchalskreek en nog hooger op in het gebied der watervallen. Uit eigen ervaring kan hij dus getuigen van de vruchtbaarheid van dit land.

Omtrent de lichtere gronden vestigen wij voorts de aandacht onzer lezers op het rapport van het Suriname-Studie Syndicaat en op de artikelen van den heer Pyttersen in „De West-Indische Gids”.

oordeeling van het volkscredietwezen door Mr. L. J. A. Trip in het jongste jaarverslag van de Javasche Bank. — Verder bevat genoemd Nr. o.m. een uitvoerig artikel van C. L. van Doorn over het verpanden en verhuren van klapperboomen en het voortdijg verkopen van klapperproducten als middel tot credietverrijking.

Mededeelingen Dienst Volksgezondheid.

Deel III van jaarg. 1927 bevat o.m. de volgende bijdragen. Het bekken bij het Maleische ras, door A. E. Sitsen. — Verslag van een onderzoek naar de heerschende oigziekten op Ambon en de Oelassers, door Dr. C. Bakker. — Entomologische notities (vervolg), door E. Rodenwaldt. — Medische propaganda door den Dienst der Volksgezondheid in Ned.-Indië, door John Lee Hydrick. — Verslag van een oriënteerend onderzoek van een malaria-epidemie te Solo, door S. L. Brug en Dr. E. W. Walch.

Missie en Zending.

St. Claverbond. Oct. '27. In memoriam Broeder Cornelis Groot S.J. — Over Javaansche namen, door Br. August (vervolg). — Javaansche jongenskuifjes, door R. van Thiel S.J.

De Macedoniër. Oct. '27. Cursus „Problemen in de hedendaagsche Wereld-Zending” te Lunteren. — Jaarboek der Evangelische Broedergermeente in Suriname (bespreking).

De Banier. 1 Sept. '27 Schetsen uit het leven van Ludwig Ingwer Nommensen (vervolg), door J. H. Hemmers.

De Zendingshode. Sept. '27. De legende van de maan en Bi Eli, door K. v. A. — Schetsen van Kapan (vervolg).

De Java-Post. 2e Sept. '27. Uit Merauke. De wereld op haar kop! door H. Geurtjens.

De Opwekker. Aug. '27. De Zending op de Sangir- en Talaoet-eilanden voorheen en thans, door H. J. Stokking. — Midden-Java (Zuid) in 1926, door H. A. van Andel. — De z.g. Salatigazending in 1926.

Nederlandsch Zendingsblad. Oct. '27. In memoriam G. F. Schröder, door K. G. F. Steller. — Een heksenproces in Posso, door H. Zuppingen.

Vragen van den Dag. Oct. '27. De zending in Nederlandsch-Indië als beschavingsfactor, door C. Mensch.

De Volksmissionaris. 15 Oct. '27. De Redemptoristen in de heiden-missies. Suriname en zijn bewoners (met ill.). — Uit Suriname. Kennismaking met Nickerie. — Naar de Indianen.

Agronomische beschrijving van de koffiecultuur in de zuidelijke Toradjalanden (Celebes), door B. H. Paerels, (Dep. van Landbouw, enz. Meded. Afd. Landbouw No. 11).

Adatrechtbundels, bezorgd door de Commissie voor het Adatrecht en uitgegeven door het Kon. Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. XXVIII. Gemengd. ('s-Gravenhage, Martinus Nijhoff).

Wetten en Verordeningen van Ned.-Indië. No. 37A. Inlandsch reglement. Aanvullingsvoorschriften — Tariieven — Register. Bewerkt door Mr. F. C. Hekmeyer. (Batavia-Leiden, G. Kolff en Co.).

Ervaringen opgedaan op eene reis naar Serawak, door Ir. L. H. Krol (De Mijningenieur 1927, No. 5).

Salatiga (plaatsbeschrijving), door D. Adema Rodenhuis (Holland express. Oct. '27).

Taak en toekomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië. Voordracht, gehouden door Prof. Mr. J. C. Kielstra in het Prov. Utrechtsch Genootschap van K. en W. (Utrecht, Kemink en Zoon).

De Indo als landbouwer. (Een menscheijk natuurmonument, n.l. de afstammelingen van Europeanen op Kisar. Raseigenschappen op de proef gesteld: de kolonisatieproef van het Indo-Europeesch Verbond in de Lampons). (De Haagsche Post, 24 Sept. '27).

Gouverneur-Generaal W. Rooseboom (met portret), door S. Kalf. — De pers in Suriname, door Fred. Oudschans Dentz. (De Ind. Verlofganger, 7 October '27).

L'Organisation de l'industrie agricole aux indes Néerlandaises, par A. G. N. Swart (Bull. pér. Soc. belges d'Etudes, etc. No. 61, bl. 314).

**Komt U luisteren
in Radio-Gehoorzaal**

alvorens gij een Radio-Installatie koopt

Electro-Radiobur. G. W. HIJSTEK

ZWARTEWEG 16, n.b. Geb. v. K. & W. Tel. 11435
Iederen Avond 8 uur Demonstratie met: RADIO-TOESTEL ZONDER DAK, RAAM OF BINNENHUIS-ANTENNE met R.T. VERSTERKER voor RADIO PER GEMEENTE-TELEFOON, beiden met

„HARDGLAS” luidspreker

Deze combinatie verplaatst U in de zaal der Uitvoering

Brandstoffenhandel**W. DIJK — 's-GRAVENHAGE**

NIEUWE HAVEN TELEPHOON
No. 366 No. 15940*

Bestelkantoor: Thomsonlaan 9 - Teleph. 35234

**Prima Eng.-, Belg.- en
Holl. Anthraciet**

Giet- en Brechcokes
voor centr. verwarming

VRAAGT PRIJSOPGAVE

**ARBEIDSBEURS VOOR
DEN OUD-IND. MILITAIR**

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865

Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
Zaterdag na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
Telefoon van 9—12 10733
ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende advertenties.

(Vervolg).

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PARFUMERIEEN

A. C. Kruller-Pel, Fred. Hendrikl. 258, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

POELIERS

P. van Beek, Spui 181a, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN

J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RADIOBUREAUX

G. W. Hijstek, Zwarteweg 16, Den Haag.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

SCHOENMAKERS

F. v. d. Broek, v. Aerssenstraat 61a, Den Haag.
A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL

F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ

Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.

STUCADOORSWERKEN

L. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN

Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12-12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPHUIZEN

Kunstaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN

Lederverffabriek „De Admiraal”, Amsterdam.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyn, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.
Verwoerd, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 101
SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT
Bestaat ruim 25 jaar 5047
DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

Over „Duitsche ondernemingsgeest” schrijft „De West” van 20 September, naar aanleiding van den bouw door een Duitsch consortium van een op moderneren voet ingerichten houtzaagmolen aan de Dominékreek. Alles is modern, in de eerste plaats de overkapping, waarbij is toegepast de zoogenaamde Lamellen-constructie, een nieuwe Duitse vinding. Al de werktuigen zijn van de nieuwste vinding. De molen wordt gebouwd op een bodem, die bestaat uit een zandlaag van meters dikte, die bij de zware droogte van 1925/26 gebleken is tot het einde toe waterhoudend te zijn geweest. De nieuwe fabriek heeft, behalve een beton reservoir, een put met pomp en is daardoor doorlopend verzekerd van het noodige water.

„Het deed ons genoegen — aldus „De West” — van den heer Jannasch (den leider van het werk) te vernemen, dat hij niet alleen met zijn inheemsche werkkrachten goed kan opschieten, maar ook zeer tevreden was met hetgeen zij presteerden. Bij toepassing der Lamellenconstructie bijvoorbeeld — een geheel nieuwe werkwijze — was hij verrast over de snelle aanpassing van sommigen zijner werklieden.”

Bij al de pessimistische beschouwingen over Suriname doet het aangenaam aan eens een anderen toon te hooren en met genoeg en lazen wij in de N. R. Ct. van 14 October, Av.bl. A, een brief uit Suriname van haren correspondent onder het hoofd „Suriname's tweede jeugd.”

Daaruit enige aanhalingen:
.....„Het goede pas verstreken groeiseizoen, dat naast den goeden bodem tot Suriname's natuurlijke rijkdommen behoort, heeft den landbouw nu een oogst bereid, met welks pluk en verwerking thans duizenden handen zich bezighouden en die in cijfers straks beter dan welk betoog zal kunnen spreken van 's lands vruchtbaarheid”.....

.....„Van ouds was Suriname een suikerleverend land; het lang aanhouden der rietstoelen, welke maar gesneden worden en het niet of zeer gering gebruik van mest of kunstmest, geven gelegenheid tot een andere teeltwijze dan op Java. Maar niet de wijze waarop, doch het resultaat, waarmee het bedrijf wordt uitgeoefend, bepaalt zijn belang en bij gering verschil in productiekosten bestaat thans nog de gelegenheid tot toepassing van belangrijke verbeteringen, welke op de uitkomst goeden invloed kunnen oefenen. Tot nu toe is het geheele tuinwerk nog op handenarbeid aangewezen; mechanische grondbewerking komt op de Surinaamsche suikerplantages nog maar heel weinig voor en zal toch op den duur een proef moeten worden genomen.”

Na nog over de andere cultures te hebben gesproken, zegt de schrijver: „Zoo staat Suriname dan nu aan het begin van de tweede ontwikkelingsperiode sedert den aanvang van zijn nog maar enkele eeuwen tellende geschiedenis en voor een land als dit, hetwelk vooral kapitaal behoeft om meer en meer in evenwicht te komen, is het van veel waarde door de uitvoercijfers aan te kunnen toonen, wat de particuliere onderneming niet aan de groote klok wil zien gehangen.”

Wanneer daden? vraagt „De Telegraaf” van 15 October, tweede blad, naar aanleiding van de bij de Tweede Kamer ingediende Surinaamsche begrooting voor 1928, waarin concrete plannen ontbreken, „die een „saneering” van Suriname — hygiënisch en economisch — binnen afzienbaren tijd mogelijk maken.”

Een overzicht van die begrooting ontleenen wij aan de N. R. Ct. van 12 October:

De noodzaak van beperking van uitgaven en van versoering van den Landsdienst komt ook in deze begrooting tot uiting; nieuwe voorzieningen van eenige geldelijke betekenis worden niet voorgesteld. Echter is bij de raming der middelen gerekend op een mindere ontvangst ad f 42.000 terzake van de voorgenomen opheffing, met ingang van 1 Januari 1928, van de verplichting voor de bijzondere scholen voor u.l.o. en m.u.l.o. tot afdracht aan 's lands kas van een deel der voor het bezoeken dier scholen geheven wordende schoolgelden. Voorts wordt in de memorie van toelichting aangegevend, dat in verband met de daartoe strekkende voorstellen van den Ondernemersraad voor Suriname ten vorigen jare eenige voorzieningen getroffen

POELIERSWAREN

Door deze bericht ik U, dat in mijn zaak in Wild en Gevogelte op het SPUI 181 a niets anders wordt verkocht dan eerste kwaliteit en beslist verse waar tegen lagen prijs. Al mijn gevogelte is uit eigen mestertij te Voorburg. Let s.v.p. op het juiste adres: 5480

SPUI 181A

Beleefd aanbevelend,
P. VAN BEEK : Spui 181a, Den Haag - Tel. 13273
Voorburg - Tel. 78303

fen zijn, inzonderheid ter bevordering van kapitaalbelegging in de Surinaamsche cultures, waarvan de werking voorshands beperkt werd tot de jaren 1927 en 1928. Dientengevolge is bij deze begrooting met de geldelijke gevolgen van bedoelde maatregelen voor 1928 rekening gehouden.

De minister van koloniën heeft bij de beraadslagingen in de Tweede Kamer nopens de begrooting voor 1927 in uitzicht gesteld de overlegging aan de Staten-Generaal van een algemeen plan voor het economisch en financieel regeeringsbeleid ten aanzien van Suriname. Tot zijn leedwezen ziet de minister zich genoopt, mede te deelen, dat dit plan, waarover nog overleg met den gouverneur gaande is, nog niet rijp is om ter kennis van de Kamers te worden gebracht.

Onderstaand overzicht toont aan hoe de eerdere cijfers van het ontwerp zich verhouden tot die van de begrooting voor 1927:

	1928	1927
Uitgaven	f 7.895.787	f 8.019.150
Inkomsten	„ 4.603.661	„ 4.488.961
Nadeelig verschil ...	f 3.292.126	f 3.530.189
Door leening te verkrijgen	„ 384.000	„ 645.000
Rijksbijdrage	f 2.908.126	f 2.885.189

Bij de Tweede Kamer zijn ingediend drie wetsontwerpen en wel tot: 1e. nadere wijziging en aanvulling van het reglement op het beleid der regering in de kolonie Suriname; 2e. vaststelling van een Surinaamsche Bankwet 1928 en 3e. toekenning van de hoedanigheid van wettig betaalmiddel in Suriname aan de biljetten van de Surinaamsche Bank. (Circulatiwetgeving voor Suriname).

Men herinnert zich, hoe het Surinaamsch boschnegerhoofd Jankoeso eenigen tijd geleden een schrijven aan den Volkenbond deed toekomen, waarin hij de blanken vermaande, voortaan toch in vrede te leven. Hij trok hierdoor de aandacht der heele wereld op zich en heeft thans zelfs een brief van Sir Eric Drummond ontvangen, waarin de ontvangst van zijn schrijven werd bevestigd.

Men heeft, aldus „De West”, Jankoeso nu ontboden naar Paramaribo, om het antwoord van den Volkenbond te hooren voorlezen. Bovendien heeft men enkele appeltjes te schillen met het zwarte opperhoofd, die zelf niet altijd bijzonder vredelievend optrad. Hij beurt gaarne zijn jaarlijksch tractement, dat — meenen wij — vierhonderd gulden bedraagt, doch trekt zich overigens liefst zoo weinig mogelijk aan van de instructies die hem uit Paramaribo worden gezonden. Ook de wetenschappelijke expedities, die de laatste kwarteeuw naar de binnenlanden vertrokken, kunnen niet roemen over groote medewerking van dit heerschap.

Men zendt ons dit uitknipsel uit de „Schager Courant”: „Suriname in Schagen. De laatste dagen bezocht een neger uit Suriname, de heer Rijsenburg, onze scholen, om voor de oudste klassen een causerie te houden over Suriname en zijne bewoners. Het levende woord van den bewoner zelf is meestal leerrijker dan het leerboek. Zoo blijft er zeker heel wat meer kennis over de negers en de bosschen en het leven in Suriname bij de kinderen, nu zij van aangezicht tot aangezicht den neger zagen en hem over Suriname hoorden spreken, dan wanneer alleen de kaart en het boek geraadpleegd waren. Het was een interessante les en de kleinigheid best waard, die de kinderen voor den verteller mochten meebrengen.”

Naar „De Telegraaf” van 17 Oct. verneemt, zal mr. A. J. A. A. Baron van Heemstra, gouverneur van Suriname, die, zooals men weet, telkens voor een jaar benoemd wordt, zich na zijn verlof in den zomer van het volgend jaar, waarvoor de gouverneur, zooals gebruikelijk is, naar ons land komt, niet meer voor een herbenoeming beschikbaar stellen. Het ligt in het voornemen van den heer Van Heemstra zich blijvend hier te lande te vestigen.

O.L.V.E.H

5094

Onderlinge Levensverzekering van Eigen Hulp) - 's-Gravenhage.

GEZINSGELUK DOOR GEZINSVERZORGING

Vraagt onze concurrerende tarieven

Vraagt onze concurrerende tarieven

Curaçao.

Curaçao andermaal te Arnhem verwaarloosd!
Men begrijpe goed, dat wij alleen schrijven in het belang der zaak, d.i. het slagen der Arnhemsche tentoonstelling met Curaçao.

Wij hebben een paar maanden geleden geklaagd over de afwezigheid van „Curaçaosche” autoriteiten in het eerecomité der tentoonstelling, en per toeval aangeduid, die o.i. daarvoor in aanmerking waren gekomen. Men heeft toen geantwoord, dat wij hunner bedankt hadden, en wij hebben in onze verontschuldiging aangeboden. Achteraf was meegedeeld, dat onze klacht minder ongegrond was, dan zij leek. Van verdere aanvulling het comité bleek in het openbaar niets, en als aanvulling met „Curaçaoënaars” natuurlijk wel niet plaats gehad, maar onder de roos gehouden beteekent zij nog niet veel, want op openbaar en algemeene bekendheid komt het in deze aan. De Curaçaosche pers heeft de tentoonstelling toe zoo goed als geheel genegeerd.

Wij herhalen thans onze klacht en waarschuwen in verdubbelde mate naar aanleiding van een oproeping en opwekking om deel te nemen aan de tentoonstelling die wij zagen, namens de voorzittingscommissie tot de West-Indische afdeling der Indische tentoonstelling. Deze commissie, door de tentoonstellingsbestuur samengesteld, wordt „momenteel” te bestaan uit de heeren Ferrer, Einaar, Chambers, Drost, Gemmel, Liems, de Jong, De Miranda en mr. Schoch als eerevoorzitter. Dat „momenteel” wijst misschien op toekomstige uitbreiding der commissie..... ook met Curaçaoënaars. Maar waarom dan deze circulaire zonden. Men vindt ze in Den Haag en elders bij de hand, met echt-Curaçaosche namen, die ieder dadelijk herkent. Wij weten, dat deze commissie niet in een vloek en een zucht uit den grond is, en in denzelfden tijd had men 7 Curaçaoënaars kunnen krijgen, ook al had men bij deze commissie misschien het hoofd gestooten, wat niet onbegrijpelijk zou zijn geweest, gelet op hetgeen er is.

„Verkort plan van groepsindeeling” is een goede illustratie van de ondeskundigheid der commissie in Curaçaosche aangelegenheden. Het is lang voorbij, dat Curaçao bij Suriname werd, om laatstgenoemde kolonie de teugelen der eilanden te doen dekken, wat trouwens ook is. Curaçao is geen deel van Suriname en meer dan één opzicht, economisch en staatsrechtelijk gesproken, gezinszins haar mindere.

De Kiezerslijst der Kamer van Koophandel.

Wij vonden het aardig, naar aanleiding van een bericht, eens na te gaan, hoe dikwijls sommige echt-Curaçaosche namen van natuurlijke personen daarop voorkwamen, en wij telden: Beaujon 5, Cardoze 7, Correa 7, Curiel 6, Daal 5, Costa Gomez 6, Dania 6, Evertsz 14, Gorsira 11, Haseeth 13, Henriquez 23, Jesurun 6, Maduro 17, Marchena 8, Palm 8, Penha 5, Perret Gentil 6, Prins 14, Prince 6, Rojer 5, Römer 5, Schotborgh 6, De Windt 12, Winkel 7. Jhr. Den Beer staat er volgens wettelijk voorschrift zijn adellijken titel op; waarom ook niet Jhr. Rammelman Elsevier, kleinzoon en achterzoon van een gouverneur?

C. P. I. M.

De nieuwe directeur, de heer C. E. van der Stok, van Curaçao aangekomen, meldt *La Union* van 11.

Uitvoer.

Uitvoerende het eerste kwartaal van het loopende bedroeg de uitvoer van Curaçao f 34.098.526.	
voor een waarde van	f 35.245.—
divi	8.201.—
svellen	8.892.—
hoeden	43.526.—
.....	8.014.—
(Diesel)	147.257.—
(Gas)	3.737.500.—
(Gasoline)	8.929.818.—
(Petroleum)	162.900.—
(Residu)	11.053.688.—
(Ruwe)	6.113.282.—
(Smeer)	2.927.035.—
.....	551.320.—
.....	325.983.—
.....	20.725.—

(A. d. C.)

Werken Waalgat—Handelskade.

Op beleefde uitnodiging van Ir. Huizinga, die voor de *Gewapend Beton Mij. Christiani & Nielsen* de leiding heeft der werkzaamheden in 't Waalgat en aan de Handelskade, hebben wij deze week deze werkzaamheden in oogenschouw mogen nemen. Dien dag zou de bekisting van den laatsten brugpijler, de achtste, geplaatst worden.

Na ons de teekeningen van het geheele plan getoond en verklaard te hebben, geleidde Ir. Huizinga ons het geheele werk rond, zich daarbij toonend een bekwaam en beminlijk cicerone, die tot de minste details van een technisch zoo ingewikkeld werk ook voor een leek begrijpelijk en interessant weet te maken. Het bleek ons, dat er heel wat moeilijkheden, soms onverwachts zich voordoende, te overwinnen zijn geweest en nog te overwinnen zullen zijn.

De kade met loods en regenbak aan den Scharlookant van het Waalgat is reeds een heel eind op streek. Deze loods, bestemd voor de douane, is 60 M. lang. De Scharloo-brug zal werkelijk een sieraad worden. Over twee maanden hoopt men er mee kant en klaar te zijn. Aan beide zijden der brug komt een verhoogd voetpad van 1.50 M. breed, terwijl midden in een rijweg komt van 5 M. Boven de grootste overspanning, die 9 M. is, komt de ophaalbrug, waardoor zeilschepen kunnen passeeren. Aan weerszijden van de brug staan gegoten ijzeren palen voor de elektrische verlichting.

De vernieuwing der Handelskade zal nog wel wat meer tijd in beslag nemen. Op 't oogenblik is men bezig met heien in de haven voor het gouvernementssplein, om tijdelijk het bruggehoofd der Koningin Emmabrug daar te brengen. Zodoende zal het werk over de geheele lengte van de Handelskade onder handen kunnen worden genomen.

De hier vervaardigde betonpalen zien er prachtig uit en geven de zekerheid, dat het goed en degelijk werk is wat er verricht wordt.

Zeer zeker zal onze haven er een geheel ander aspect door krijgen. (A. d. C.)

De „Georgetown”.

31 Aug. l.l. is de gouvernementsschoener „Georgetown” van de Bovenwindsche eilanden teruggekeerd, propvol met passagiers. In 't geheel waren er 148 passagiers aan boord, meestal arbeiders, die hier werk komen zoeken. Een 70-tal is bestemd voor New-port, terwijl vele andere op de Isla werk gevonden hebben. Verreweg de meesten waren afkomstig van St. Kitts, St. Barths, Trinidad, terwijl ternauwernood een 20-tal afkomstig is van de Nederlandsche Bovenwindsche eilanden. (A. d. C.)

Hertog Hendrik.

Curaçao gaat blijde dagen tegemoet. Sinds 15 jaar mist het zijn stationschip en sedert was het verblijf der bezoekende oorlogsschepen van het moederland telkens een feit van betekenis. Nu komt 27 November a.s. Hr. Ms. *Hertog Hendrik* volgens het reisplan op Curaçao en blijft dan ruim een maand daar of in de onmiddellijke omgeving. 3—17 Januari verblijft het schip op de bovenwindsche eilanden, dan nog 4 dagen op Curaçao, om 21 Januari 1928 via Barbados en Trinidad naar Suriname te gaan.

Errata!

Het is ons gewenscht voorgekomen een nieuwe rubriek te openen onder bovenstaand opschrift, waarin wij de dwalingen van anderen ten opzichte van Curaçao, naar die ons onder de oogen komen, aan de kaak stellen. Voor inzendingen van onze lezers — het mogen slechts korte berichten zijn — houden wij ons aanbevolen. De onderstreepingen, waarin de fouten zijn aangeduid, zijn van ons.

De *Hamburgischer Correspondent* van 16 Aug. 1927 wijdt een bespreking aan onze West-Indische koloniën, waarvan hij den toestand weinig gunstig acht. „Curaçao mit seinem Dampfverkehr, mit seiner wieder aufgeblühten Rohrzuckerindustrie, macht eine löbliche Ausnahme.”

Het *Algemeen Handelsblad*, dat in zijn avondblad van 4 October 1927 mededeeling doet van het adres van den Kolonialen Raad aan de Koningin inzake het politievraagstuk, welk adres men reeds vindt in ons blad van 28 Juli 1927, doet in hetzelfde nummer onder het hoofd *Curaçao* mededeelingen over *bauwriet*, *rijstaanplant* en *familieberichten uit Paramaribo*.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ AMSTERDAM

Gestort Kapitaal f 80.000.000.—
Statutaire Reserve - 40.000.000.—

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven: — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Aan- en Verkoop van Effecten. — Administratie van Vermogens. — Open en Gesloten Bewaarneming.

SAFE-DEPOSIT — KOFFERKLUIS

Inrichting tot het plaatsen van brandkasten. Speciale gelegenheid tot het huren van afzonderlijke kluisen voor groote administraties.

TAAMS & KEYSER

BANKASTRAAT 10, Den Haag - Tel. 17164, 10387

KEYSER & Co.

P. C. HOOFSTRAAT 24

Amsterdam - Tel. 21729

Behandelen alle Effectenzaken, geven inlichtingen over Courante en Incourante Fondsen

REKENING-COURANT COUPONS

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken
Safe-Inrichting

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor Uw GROOTE OPLAGEN, onze prima snelpersen voor die tijdschriften waarbij het vooral op KUNSTDRUK aankomt

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

Tel. Voorburg 106

Vleeschhouwerij - Spekslagerij

Oude gerenommeerde Zaak. Daar benevens zeer concurrerend adres

VERWOERDT :: VOORBURG

HEERENSTRAAT 11 TELEFOON V. 106



BELT
ONS OP!

Verwoerd-Voorburg, Tel. V. 106

Leverancier van de voornaamste families uit Den Haag en Voorburg

VRAAGT BIJ ONS PRIJSOPGAAF

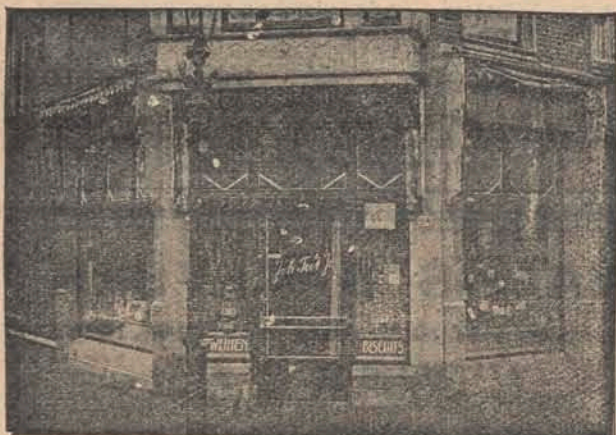
HEERENSTRAAT 11 TELEFOON V. 106

Keurige Bediening

JOH. TOET - 'S-GRAVENHAGE

Comestibles - Delicatessen - Kruidenierswaren

AERT VAN DER GOESSTRAAT 34 - TELEFOON 51561



INDISCHE INGREDIËNTEN

Special. in Fijne Vleesohwaren, Koek, Bisquit, Chocolate

CHRISTELIJK LYCEUM TE HAARLEM

Gevestigd: EMMAKADE 43

Afdelingen GYMNASIUM,
H.B.S. met 5-jarigen cursus en
Economisch Litteraire H.B.S.

MODERN INGERICHTE SCHOOL
PROGRAMMA op aanvraag bij den Rector
Ir. W. VAN DORP

5400

SCHOENMAKER BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak kan iemand iets goeds praesteeren. Een bankier heeft geen verstand van den kaashandel, evenmin als een electricien van hondenscheren. Maar allemaal kunnen zij in enkele uren leeren drukken, teminste als men de verzekeringen gelooft der handelaars in

KANTOOR- DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aangeschaft heeft, valt het aanleeren van het drukkersvak lang niet mee, het werk kan niet halen bij dat van een goed geoutileerde drukkerij en slecht reclamedrukwerk is het tegendeel van een reclame. Indien gij echter met uw drukwerk eer wilt inleggen en er de aandacht op wilt zien gevestigd, bestelt het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11987

Uit den Verren Vreemde.

Naar Canada?

Verdiert het aanbeveling ter voorbereiding van aspirant-emigranten naar Canada een opleidingsboerderij h. t. l. op te richten?

Deze vraag is door de Ned. regering ter behandeling voorgelegd aan een door haar officieel hiertoe ingestelde commissie. De Minister van arbeid, handel en nijverheid heeft den 8en dezer maand de commissie, in het gebouw van zijn departement geïnstalleerd.

Z. Exc. zette in de installatierede voorop dat de emigratie van Nederlanders naar Canada vrij gering is, niettegenstaande vele jongelui in Nederland geen werkveld weten te vinden, en niettegenstaande h. t. l. gelegenheid bestaat om betrouwbare inlichtingen te krijgen. Dan ging de Minister aldus voort:

„Bij het zoeken in die richting nu is de vraag gezeten, of grootere geschiktheid, om in Canada te slagen niet zou kunnen worden verkregen door opleiding van korten duur, in het bijzonder gericht op den aard van het Canadeesche landbouwbedrijf, — waarvan trouwens tevens zou kunnen worden geprofiteerd door hen, die eventueel naar Australië of Zuid-Afrika zouden wenschen te emigreren —; verder of zoodanige opleiding inderdaad den toekomstigen emigrant veel zal helpen — en zoo ja — op welke wijze, indien zij niet langs den gewonen weg op de boerderij kan worden verkregen, een speciale gelegenheid daartoe in het leven zou kunnen worden geroepen. Daaraan sluit de vraag of de gemeentelijke en rijksoverheid, die zich in het belang der emigratie reeds eenige offers getroosten, die offers meer nuttig effect zouden kunnen doen afwerpen, door in deze richting te helpen bij de opleiding van geschikte emigranten.

Ik heb met blijdschap de gelegenheid aangegrepen, om — waar ik de emigratie steeds zeer gaarne onder voor den emigrant meest gunstige omstandigheden zie geschieden — ook de opgeworpen vragen betreffende opleiding van emigranten te doen onderzoeken, en ik ben dankbaar dat u mijne heeren u met uwe ervaring op onderscheiden terrein van emigratie en landbouw, mij daarbij van advies wilt dienen.

Hieruit weet men waarom 't in deze te doen is. Ook zijn tusschen haakjes Australië en Z.-Afrika genoemd.

Wij veroorloven ons hier hieraan toe te voegen Z.-Amerika, waar ed Italiaansche immigratie aan populariteit schijnt in te boeten. Ook verdient de door het Indo Europeesche Verbond genomen proef met een nederzetting van Indo's in de Lamongsche Districten oplettende aandacht. De daar nu gevolgde werkwijze schijnt op goede resultaten te mogen wijzen. Het terrein wordt voor dadelijke beplanting in gereedheid gebracht vóórdat de nieuweling komt en deze vindt bij zijn eersten arbeid voorlichting en leiding. De kosten, die op een en ander komen, worden gaandeweg met hem verrekend.

Zou, nadat bij de jongste Grondwets-wijziging uitgemaakt is dat de overzeesche gewesten niet meer Nederlandsche koloniën mogen worden genoemd, in de Lamongs de eerste geslaagde poging aan te wijzen zijn om Indië Nederlandsch te koloniseeren? Kan wat daar in Z.-Sumatra gebeurt, en voor geheel Sumatra, Nieuw-Guinea, Celebes en wellicht voor Suriname betekenis kan krijgen, ook de belangstelling der emigratie-commissie trekken?

In zijn antwoord aan den Minister verklaarde de Voorzitter, de heer A. Folmer, Directeur van den Rijksdienst der werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling, dat de commissie zich zal beijeren spoedig haar meening te doen kennen. Dat is voor een commissie een niet alledaagsche toezegging. Moge het spoedige echter niet tot de beperkte opvatting der veelzijdige mogelijkheden leiden. Zelfs kan het uitbrengen van verslag in opvolgende rapporten over verschillende landen en gebieden spoed en volledigheid beide dienen.

Behalve de voorzitter hebben nog in de commissie zitting dr. L. N. Deckers, lid Tweede Kamer en van het curatorium der Emigratiecentrale Holland; prof. J. Elema, Rijkslandbouwleeraar voor Drenthe, J. A. A. Hartland, directeur der Emigratiecentrale Holland; J. G. Legro, burgemeester van Oosterhesselen en directeur van de N.V. Ontginningsmij. „Landschap Drenthe“; Th. van Lier, tevens secretaris, referendaris bij den Rijksdienst der werkloosheidsverz. en arbeidsbem.; T. van Maanen, adj. directeur van de Ned. Heide Mij. en Jhr. J. C. C. Sandberg, directeur van het bureau der Ned. Ver. Landverhuizing.

Kinderhuwelijken in Britsch-Indië.

Het vraagstuk der beperking van de kinderhuwe-

lijken, dat in Ned.-Indië volle aandacht heeft, is ook voor Britsch-Indië tot een vraag van den dag gemaakt. Wij hebben t. d. p. gesproken over het onlangs verschenen boek, Mother India, van de Amerikaanse schrijfster Miss Katherine Mayo, dat over veel misstanden in de Hindoe-samenleving spreekt en deze voor een groot deel wijt aan de kinderhuwelijken. Uit geloofsoverwegingen moet de Hindoe naar streven zoo spoedig mogelijk een zoon te hebben, dit tot het uiterste doorgevoerd laat knapen meisjes reeds beneden den 10-jarigen leeftijd in huwelijk verbinden. Ook oudere mannen trouwen echter zeer jonge meisjes. Tot de vele betreurenswaardige gevolgen van deze huwelijken behoort ook de weduwstaat voor meisjes beneden 10 jaar, waaraan door die schepseltjes voor hun leven buiten de gewonen vrouwenkring gebannen zijn.

De klachten over deze en dergelijke toestanden hebben geleid tot het indienen van een wetsontwerp bij de Legislative Assembly, om de huwelijksgrens voor jongens bij 15 jr. en voor meisjes bij 12 jr. te bepalen. De Rai Saheb Harbilas Sarda's Bill van slechts van een orthodoxen tegenstander principieel bestrijding, maar de niet-ambtelijke leden van de Wetgevende vergadering kwamen allen in oppositie tegen dadelijke invoering en doorvoering. Van de middelen, die overhaasting willen tegengaan, wisten ten slotte het amendement om het ontwerp eerst naar een Select Committee te verwijzen, dat nader rapport heeft uit te brengen.

In afwachting hiervan (en dit kan veel geduld op de proef stellen), moet de opgeworpen kwestie bij de publieke opinie doorwerken.

Kinderhuwelijken hebben in alle landen bestaan al was 't niet in zoo ver gaande wanverhoudingen als die welke in Br.-Indië voortbestaan. De zeden zijn de wetten vooruitgelopen, de wetten hebben de nieuwe en betere gebruiken vast gelegd, misbruichien is Britsch-Indië ook op weg naar deze evolutie.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.

De 2e Gezelschapsreis naar het Koloniaal Instituut te Amsterdam is vastgesteld op Maandag 31 October. Vertrek uit Apeldoorn 8.20 uur; vertrek uit Amsterdam, 10.00 uur; voorkeur 15.45, of als de meerderheid liever wil 20.00 uur. Kosten f 5.— voor leden, begunstigers en huisgenooten voor andere belangstellenden f 5.30.

Schriftelijke aangiften uiterlijk 22 dezer bij den secretaris en bedrag storten op postgiro 93038 van de heer J. C. Baars, Apeldoorn of per postwissel ook uiterlijk 22 Oct.

Films Nederl. Handel Mij. op 9 November in het Concertaaltheater (Directeur de heer E. Bruins):

- a. Suikeronderneming: Wonopringgo, Java;
- b. Suiker-afschep: Pasoeroean, Java;
- c. Theeonderneming: Pematang Siantar, S.O.K.

Opgenomen in 1927, door de „Haghe-film-fabriek“ (Willy Mullens), die ook de films der Bataafsche Petroleum Mij. opnam. Houdt dezen avond open. Zegt voort! Brengt een lid aan!

HET BESTUUR.

Afdeling Nijmegen.

SOCIETEITSAVOND.

Op Zaterdagavond 29 October, 8 uur, Oranjestad, Causerie door den heer De Vries van de Mij. Nederland, over „Van en over reizen naar Indië.“ Leden, komt luisteren met uwe introducéés.

Barbarossastr. 48. De Secretaris, GESCHER.

Afdeling Twente.

De film der Nederl. Handelmaatschappij zal vertoond worden in Enschede op 27 en te Hengelo op 28 October.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

UITNOODIGING tot het bijwonen der Hoofdbestuurvergadering op Zaterdag 29 dezer, des nam. ten 2 ure in het gebouw Heulstraat 17, alhier.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen (zie K.W. 21 April j.l., no. 16).
3. Koloniaal Weekblad.
4. Algemeene besprekingen.
5. Rondvraag.

De Secretaris,

VAN DER BRUGH.

Bij eventuele verhindering wordt plaatsvervangend verwacht.

Eindelijk onvermengd genoeg:

EEN CHRYSLER, REEDS VANAF F 2900.-
N.V. JAMES NEFKENS AUTOHANDEL

LAAN VAN MEERDERVOORT 96c :: TELEF. 35970
ALLEEN-VERTEGENWOORDIGING VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

BERICHT VOOR DE AFDEELINGEN.

Luchtpostdienst op Indië.

In aansluiting op het desbetreffend bericht in het
No. van het „K. W.“, zijn de volgende vragen, ter
beantwoording, aan de Afdeelingsbesturen
gezonden:

Acht gij de instelling van een wekelijkschen lucht-
post op Ned.-Indië voor de verzending van Uw cor-
respondentie van groot belang?

Zoudt gij, bij eventuele instelling van dezen lucht-
post, hiervan gebruik maken voor de verzending van
Uw correspondentie?

van particulieren aard;

over zaken.

Zoo ja, uit hoeveel stuks zou Uw correspondentie
verzendend per vliegtuig wekelijks, c.q. maandelijks
aangaan wat betreft:

1. stukken niet zwaarder dan 20 gr.;

2. stukken met een gewicht van 20 t/m 40 gr.;

3. stukken met een gewicht van 40 t/m 60 gr. enz.

Acht gij een luchtrecht van 40 cent per 20 gram
aanemelijk?

Zoudt gij op de vragen van sub 3b en c gesteld,
gunstiger antwoord geven, indien boven 20 gram
luchtrecht per 20 gram op 25 cent werd gesteld?

Zouden, bij instelling van den luchtdienst, aange-
neden, die thans per telegraaf (gewoon telegram,
gesteld telegram, brieftelegram), worden behandeld,
eenigszins belangrijke mate bij luchtpostbrief wor-
den afgedaan?

Van de Redactie.

Wegens ongesteldheid van den bewerker, verschijnt
dit Nr. geen rubriek: „Uit de Inheemsche pers.”

KOLONIALE TENTOONSTELLING TE PARIJS.

Naar wij uit zeer bevoegde bron vernemen, zal deze
tentoonstelling niet gehouden worden in 1929, zooals
vankelijk in het voornemen lag, doch in 1930 of
1931. Dit zal eerstdaags bekend zijn.

Van het Informatie-Bureau:

DIENSTPLICHT IN NED.-INDIË.

Alberda, oud Luit.-Kol. Inspecteur van het dienst-
recht- en reservepersoneel in Ned.-Indië, zal gaarne
antwoorden geven in zake den dienstplicht in Ned.-Indië,
op 1 Nov. '27, Laan van Meerdervoort 621.
Bij voorkeur te spreken Dinsdag en Vrijdag v. 2—4 u.

UITZENDING VOOR 'S LANDS DIENST IN SURINAME
EN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands
dienst in Suriname en Curaçao, waarin moet worden
voorzien door uitzending vanwege het Departement
van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mede-
dinging:

1e. Uitzending voor 's Lands dienst in Suriname:
2 hoofdonderwijzers.

2e. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: 1
hoofdonderwijzer.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen
in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot
het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 7de
afdeeling van het Ministerie van Koloniën.

COMMISSARIAAT VOOR INDISCHE ZAKEN.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederl.-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands
dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden
voorzien door uitzending vanwege het Departement
van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mede-
dinging:

a. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs, in
het bezit der hoofdakte;

b. onderwijzer en onderwijzeres bij het m.u.l.o. (vere-
eischte bevoegdheden hoofdakte en akte wiskunde of
hoofdakte en twee der bijakten Duitsch, Engelsch en
Fransch of hoofdakte en middelbare akte A, Duitsch of
Engelsch of Fransch);

c. vakonderwijzeres voor de opleiding voor de exa-
mens in de nuttige en fraaie handwerken (vereischte
bevoegdheden: diploma m.u.l.o. en nuttige handwer-
ken en akte Ns. of diploma m.u.l.o. en nuttige en fraaie
handwerken of diploma m.u.l.o. en fraaie handwerken
en akte Na);

d. leeraar bij het openbaar middelbaar onderwijs in
de Nederlandsche taal;

e. idem Duitsche taal (volledig bevoegd);

f. idem ervaren physicus (doctor of doctorandus wis-
sen natuurkunde);

g. Gouvernementsarts bij den dienst der volksgezond-
heid (dienstverband 3 of 5 jaren);

h. landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlich-
tingsdienst;

i. veearts bij den Veeartsenijkundigen Dienst;

j. assistent (technoloog) bij de afdeeling Nijverheid
van het Departement van Landbouw, Nijverheid en
Handel;

k. technoloog voor het museum, tevens informatie-
bureau voor economische botanie;

l. predikant bij de Protestantische Kerken;

m. verpleegster bij den dienst der Volksgezondheid
(voor leprabestrijding op Bali);

ELECTRISCHE GEYSERS
Goedkoop — Zuinig — Gevaarloos
Complete Electriche Sanitaire Installatiën
W. G. SCHEERES
Electro-technisch Bureau 5052
DEN HAAG
Kantoor en Monsterkamer Hooigracht 1c
Telef. 15170
Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 9



n. verpleegster bij de Militaire Hospitalen;
o. aspirant-politieopziener bij de algemeene politie;
p. adjunct-accountant bij den belastingaccountants-
dienst en accountant en adjunct-accountant bij den
Gouvernements-accountantsdienst;
q. petrograaf (mijnningenieur), veldgeoloog, mijn-
ningenieur en geoloog bij den Dienst van den Mijnbouw;
r. hoofdopziener over de gieterij bij den Artillerie
Constructiewinkel te Bandoeng;
s. militair-apotheker 2de klasse (in vasten en tijde-
lijken dienst).
Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen
in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot
het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Com-
missariaat voor Indische Zaken bij het Departement van
Koloniën, afdeeling B, eerste bureau (voor de betrek-
kingen genoemd onder a t/m r), en tot afdeeling C
(voor de betrekking onder s).

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIË.

C. Valkenburg, Onderwijzer 2e kl. bij het O. L. O.; Jan
Luijkenstraat 37, Eindhoven.
C. Th. M. de Wit, Idem als voren; Grathem.
J. van Delft, Politie-opziener bij de Alg. Politie; Douza-
straat 46, 's-Gravenhage.
J. van Puffelen, Contractsworkman schilder bij het
Marine-Etablissement te Soerabaya; Jan in 't Veld-
straat 80, Helder.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

P. Eelic, Ambtenaar 4e kl. (groep I) bij den dienst der
In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Postjesweg 12,
Amsterdam (W.).
A. de Roock, Hoofdteekenaar bij het Marine-Etablisse-
ment te Soerabaya; Marialaan 15, Voorburg.
J. H. Wijnhof, Commies-redacteur bij de S.S. en Tr.;
Schuytstraat 93, 's-Gravenhage.
F. J. J. Jansen, Politie-opziener in de res. Batavia;
Kapelstraat 39, Utrecht.
Mevr. A. M. Zwerver geb. van Haastert, Onderwijzeres
der 2e kl., geplaatst aan de Openb. Eur. 2e Lagere
School te Tjimahi; Fahrenheitstraat 514, 's-Graven-
hage.
J. G. E. Dupont, Stationscommies 2e kl. bij de S.S. en
Tr.; Balistraat 32, 's-Gravenhage.
J. J. Hubeek, Ambtenaar 4e kl. (groep II) bij den dienst
der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen; Balistraat
28, 's-Gravenhage.
W. A. Soncemulder, Kantoorkoofd bij de Algemeene
Rekenkamer; Nieuwe Gracht 83, Utrecht

Mutatiestaat van 12 tot 19 October.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- H. H. Buss, c/o. Astra Romana te Ploësti (Roeme-
nie), f 12.—
J. F. Biegan, Bilthoven, „Maja“, Kruislaan 10. f 5.—
H. van Besouw, Indische Uitrustingen, Breda,
Markt 27, f 7.50
A. Kleekamp, Chef Agentschap B. I. M., Apeldoorn,
Deventerstraat 59. f 5.—
E. H. Jonkers, Leeraar Gymnastiek, Apeldoorn,
Zwolsche Weg 23. f 5.—
H. J. den Beer Portugael, Den Haag, Adriaan Pauw-
straat 38. f 5.—
J. M. Smith, oud-Luit.-Kolonel N.-I.L., Den Haag,
van Blankenburgstraat 58. f 6.—
Koolmeijer, Den Haag, Edisonstraat 17. f 5.—
Voorhouders, Rijswijk (Z.-H.), Bilderdijklaan 191. f 5.
C. Rappard, oud-Ass.-Resident, Den Haag, Prinse-
vinkenpark 20. f 5.—
B. Townsend, oud-Kapitein N.-I.L., Den Haag, Re-
tesselselaan 50. f 5.—
H. H. van der Laan, oud-Hoofdonderwijzer, Den Haag,
van Slingelandtstr. 6. f 5.—
H. E. Wilson, Den Haag, Van Aerssenstr. 254. f 5.—
Mevrouw A. A. Hulswit—Eschauzier, Den Haag, Fre-
derik Hendriklaan 30. f 5.—
J. Marsman, p.a. s.f. „Kedawoeng“ te Pasoeroean. f 5.—
Administrateur „Oost en West“.
Eigen aanmelding.
Afdeelingsbestuur van Breda.
Afdeelingsbestuur van Apeldoorn.
Secretaris Afd. Den Haag.
den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt te Den Haag.
den heer L. Th. van der Kruk te Den Haag.
den heer R. Francis te Den Haag.
Hoofdbestuur „Oost en West“.
Mevrouw M. Naessens te Den Haag.
Eigen aanmelding.

Nieuwe Begunstigers:

- Mevrouw J. H. Kottling—Slier, Den Haag, Schuytstr. 340
en Mevrouw E. Guise, Apeldoorn, Stationsstr. 10.
en Mevrouw Dr. S. Noyon, Apeldoorn, Marialaan 11.

Afschrijven:

- Huidig Dzn., oud-Directeur van de Koloniale Bank,
Hilversum, Heuvellaan 3, (overleden).

Adresveranderingen:

- A. Haas, van: Nijmegen, Lindenlaan 10, naar: Lisse,
Kapelstraat 10. f 5.—
W. A. Wiemer, Arts, van: Zandvoort, Dr. Gerekestr.
naar: Haarlem, Duvenboordestraat 60.
de Koning, oud-Directeur der Cultuurschool te Soe-
laboemi, thans: te Diepenveen, Rande No. 11.
Mr. D. Fock, oud-Gouverneur-Generaal, thans: te Den
Haag, Paleisstraat 10.
A. A. C. Nix, Ass.-Resident m. v., Den Haag, van: Vale-
riusstr. 19 naar: Papaverhof 29.
J. J. Ph. Koppenol, thans: Ass.-Resident van Toeban.
N. Rosbeek, van: Weltevreden, Poste Restante, naar:
Pemalang (res. Pekalongan).

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

HOTEL „DE TWEE STEDEN” RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
 FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 :: DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN - BLOEMPOTTEN - ZUILEN
 MET POTTEN - KLOKSTELLEN,
 ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID HOLLAND” TE GOUDA
 MAIL-en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

VEREENIGING „OOST EN WEST”
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden van Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr. 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis” biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN (tegen eenige vergoeding) op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANCO MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak. Nic.-Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a/b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Steeds versche
 aanvoer van de **DE BESTE**
 Rijsttafelbenodigdheden en
 Indische Geneesmiddelen,
 Akar-Bahar-banden, enz.
 Verz. door geh. Europa - Prijs. op aanvraag

WISBRUN & LIFFMANN
 VEENESTRAAT 35-37 - Tel. 12503 - DEN HAAG
 DAMES MODE ARTIKELN
 ZIJDEN STOFFEN - FLUWEELEN
 KANTSTOFFEN - ALLE SOORTEN
 GARNEERINGEN, ENZ., ENZ. - BALARTIKELN 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamédrukkwerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamédrukkwerk wel drukkwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukkwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukkwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukkwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

- *** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, en de Firma MARTINUS NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar.
- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
 - * 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
 - * 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
 - * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- Onze Koloniën** Prijs: f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- | | |
|--|---|
| <p>Serie I.</p> <ul style="list-style-type: none"> No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. * 2. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. * 3. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. * 4. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. * 5. De Europeesche vrouw in Indië. * 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. * 7. Over de Kolonie Suriname. | <p>Serie II.</p> <ul style="list-style-type: none"> No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. * 2. Het Javaansch toneel. * 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. * 4. De theecultuur op Java. * 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. * 6. Een doode taal in Indië. * 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java. * 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. * 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is. * 10. Brandende Koloniale Vraagstukken. |
| <p>Serie III.</p> <ul style="list-style-type: none"> No. 1. Over Bali en zijne bewoners. * 2. Bevolving in Nederlandsch-Indië. * 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië. * 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie. | <p>Serie III.</p> <ul style="list-style-type: none"> No. 5. Nederlanders in Indië. * 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkseredietwezen. * 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië. * 9. De Slavernij in Oost-Indië. |
- Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië: Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).